

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU A DALŠÍ ÚKONY
POLICIE ČR**

Autor práce: Tereza Sládková

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2021

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Tereza Sládková

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Prezenční
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Ohledání místa činu a další úkony Policie ČR

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Examination of the crime scene and other acts of the Police of the Czech Republic

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul):
Mgr. Jaroslav Hovorka, 775870010, jahov@centrum.cz

Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben, 2018

Cíl bakalářské práce:

Cílem práce bude provést rozbor kriminalistické metody „Ohledání místa činu“ a provádění dalších úkonů policisty na tomto místě směřující k získání kriminalisticky relevantních stop a jiných důkazů.

Student: Tereza Sládková	30.4.2018 datum	Sládková podpis
Vedoucí práce: Mgr. Jaroslav Hovorka	1.6.2018 datum	Hovorka podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: Doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D	25.6.2018 datum	Svatoš podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	2.7.2018 datum	Ferebauerová podpis
Rektor: doc. Ing. Oldřich Pekárek, CSc.	10.4.2018 datum	Pekárek podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu magistru Jaroslavu Hovorkovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

SLÁDKOVÁ, T. *Ohledání místa činu a další úkony Policie ČR: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2021, 41 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jaroslav Hovorka.

Klíčová slova: ohledání místa činu, policie, kriminalistická stopa, prvotní úkony, kriminalistická dokumentace

Práce bude mít převažující teoretický charakter. Poznatky k tvorbě práce budou čerpány z odborné literatury a literatury faktu, které budou zaměřeny na prezentaci informací týkajících se ohledání místa činu, kriminalisticky relevantních událostí, prvotních úkonů policie na místě a pojmu kriminalistická stopa. Obdobně budou prezentovány shromážděné poznatky o kriminalistické dokumentaci, která je nedílnou součástí každého vyšetřování kriminalisticky relevantní události. V praktické části autorka rozebere dva skutečné případy prezentované v literatuře faktu.

ABSTRACT

SLÁDKOVÁ, T. *Examination of the crime scene and other acts of the Police of the Czech Republic: bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2020, 46 s. Supervisor : Mgr. Jaroslav Hovorka

The thesis has a predominant theoretical character; the author will draw on a specialised literature and non-fiction, which will be aimed on a presentation of information regarding a crime scene investigation, criminal relevant events, initial tasks of police and the term “forensic trade”. Likewise, there will be presented collected knowledge about criminal documentation, which is an inseparable part of each criminal relevant event. In the practical part, the author will analyse two real cases which are presented in the non-fiction.

Key words: crime scene investigation, police, forensic trade, initial tasks, criminal documentation

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Pojmosloví	12
3 Ohledání místa činu.....	17
3.1 Druhy ohledání a prvotní úkony na místě činu	21
3.2 Prvotní úkony na místě činu	23
4 Kriminalistická stopa a identifikace.....	28
4.1 Kriminalistická identifikace	32
5 Kriminalistická dokumentace.....	38
5.1 Protokol o ohledání místa činu	41
5.2 Fotografická dokumentace	43
5.3 Topografická dokumentace místa činu.....	45
6 Kazuistika-Rozhovor.....	47
Závěr	53
Seznam použitých zdrojů	54
Přílohová část 1 - rozhovor	56
Přílohová část 2 – Případ první	57
Přílohová část 3 – Případ druhý	64

Úvod

V současné době se musí naše společnost potýkat s poměrně vysokým náporům různé trestní činnosti, od obyčejných krádeží počínaje, po různé formy násilné trestní činnosti a vraždy nevyjímaje. Veřejnost není o této problematice vždy zcela přesně informovaná, proto se tato práce bude zabývat kriminalistikou a ohledáním místa činu, což je jedna z metod, které umožňuje objasnit danou událost a odhalit jejího pachatele.

Pro účely objasnění všech druhů trestných činů a zejména pro trestní řízení vznikla samostatná vědní disciplína, kterou známe pod pojem KRIMINALISTIKA. A právě kriminalistika objevila, vyvinula a ověřila hned několik metod a postupů, kterými lze získat dostatek průkazných materiálů, jako důkazů pro i proti konkrétním osobám.

Mezi tyto metody řadíme metodu OHLEDÁNÍ, ať je to ohledání místa činu, osob, věcí nebo těl zemřelých. Mezi kriminalistické postupy, které jsou během ohledání, zejména ohledání místa činu, policejními orgány aplikovány, řadíme prvotní a následné úkony. Právě jejich využitím policejní orgány zajišťují místo činu proti poškození kriminalistických stop, které se zde nacházejí, určují rozsah ohledání a dokumentují různými způsoby místo činu, průběh ohledání a zároveň rozhodují o postupu ohledání.

Je tedy nepochybné, že OHLEDÁNÍ je základní kriminalistickou metodou, kterou policisté ve své práci využívají k získání nezpochybnitelných důkazů ve vyšetřované věci a k získání nových poznatků o způsobu spáchání činu, o motivaci pachatele, o jeho jednání a reakci obětí, ale také o podmínkách, za kterých byl čin spáchán, a také o tom, kdo může být svědkem celé události.

Z odborné literatury lze odvodit i poznatek, že OHLEDÁNÍ je tak závažným zásahem do práv člověka, a tak závažným procesním úkonem, že v některých případech jsou postup a podmínky ohledání dokonce upraveny zákonem č. 141/1961 Sb., Trestní řád. Proto jak tento procesní úkon, tak kriminalistická metoda ohledání musí splňovat hned několik zákonem stanovených požadavků a zásad určených kriminalistickou vědou.

Jejich porušením se pak může stát, že důkazní materiály nebudou vůbec do trestního řízení připuštěny nebo budou hodnoceny jako zcela neprůkazné. Proto také

ohledání místa činu musí policisté provádět odpovědně, fundovaně, pečlivě a za využití nejmodernější kriminalistické techniky.

A právě nejmodernější technika, postupy a prostředky využívané při ohledání ve spojitosti s již využívanou technikou a prostředky a v kombinaci se znalosti, zkušenostmi a dovednosti odborníků na hledání vede k minimalizaci chyb v kriminalistické praktické činnosti, tedy při ohledání místa činu nebo jiné kriminalisticky relevantní události.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Cílem práce bude přiblížit a rozebrat kriminalistickou metodu, která se nazývá „**OHLEDÁNÍ**“, a to se zaměřením na místo činu. V rámci toho zde budou uvedeny a popsány úkony, které policisté provádějí před započítím ohledání tzv. „**Prvotní a neodkladné úkony**“, jejichž provedením na místě činu se mají získat prvotní informace o tom, co se stalo, určit hranice ohledání daného místa, kolik sil a prostředků k tomu bude nasazeno a jaké metody a prostředky budou nasazeny k vyhledávání, zajišťování, dokumentování a hodnocení kriminalisticky relevantní stopy.

Práce bude rozdělena do dvou samostatných celků, ve kterých bude převažovat část teoretická. Obě části budou složeny ze šesti kapitol.

V první kapitole budou vytyčeny cíle, kterých má být dosaženo, a budou zde uvedeny metody, které budou k tvorbě práce využity.

V druhé kapitole budou uvedeny a popsány důležité pojmy, které se týkají ohledání místa činu a policisty realizovaných úkonů na něm.

Ve třetí kapitole bude podrobněji rozpracována a popsána kriminalistická metoda ohledání, konkrétně ohledání místa činu a prvotních úkonů, které se před započítím ohledání i v rámci této metody na místě mohou uplatnit.

Čtvrtá kapitola bude zaměřena na kriminalistické stopy, k jejichž vyhledání, zajištění a dokumentaci je metoda ohledání zaměřena, bude provedeno rozdělení stop z hlediska kriminalistické teorie a popsán jejich význam z hlediska informační hodnoty i z hlediska identifikačního zkoumání. Budou zde uvedeny také možnosti vyhledávání, zajišťování a dokumentování kriminalistických stop během ohledání.

V páté kapitole budou popsány možnosti a druhy kriminalistické dokumentace, které se provádí na místě ohledání. Bude zde provedeno jejich rozčlenění a popsány jednotlivé druhy kriminalistické dokumentace, kterou policisté provádějí k trvalému zachycení místa činu a jejich činnosti na něm.

Kapitola šestá bude zaměřena na kazuistiku, která bude obsahovat jednak rozbor konkrétního případu z policejní praxe se zaměřením na srovnání teoretických poznatků o ohledání místa činu a jeho realizace v práci, a jednak zde budou uvedeny

informace o postupech policie při realizaci prvotních a neodkladných úkonů na místech trestných činů a postupu během ohledání, a to formou rozhovoru s konkrétním policistou, jehož náplní práce je provádění ohledání míst trestných činů.

K tvorbě práce budou využity metody sběru, shromažďování, analýzy, syntézy a dedukce získaných informací uvedených v odborné literatuře, metody logického myšlení, metoda řízeného rozhovoru i komparace získaných teoretických informací a poznatky z policejní praxe.

2 Pojmosloví

Rozbor různých pojmů usnadňuje pochopení obsahu práce a umožňuje snadnější orientaci v podávaných informacích v dané práci. Proto v této kapitole bude podán rozbor a popis vybraných pojmů.

Prvním z pojmů je **OHLEDÁNÍ**. „*Ohledání je specifická kriminalistická metoda, kterou se na základě bezprostředního pozorování zjišťuje, zkoumá, hodnotí a dokumentuje materiální situace nebo stav objektů majících vztah k prověřované události za účelem jejího poznání a získání důkazů i dalších informací důležitých pro trestní řízení.*“¹

Podstatou ohledání je tedy získávání informací:

1. o místě, kde byl čin spáchán nebo kde proběhla kriminalisticky relevantní událost,
2. o způsobu provedení činu pachatelem s cílem zjistit jeho schopnosti a dovednosti,
3. o čase, tedy, kdy k činu došlo a určení časové prodlevy od doby spáchání do doby, kdy je provedeno ohledání,
4. o motivu, co zřejmě vedlo pachatele ke spáchání trestného činu, co bylo jeho hlavním zájmem,
5. o pachateli spáchaného trestného činu, tedy zda je pachatelem muž nebo žena, věk pachatele, jeho schopnosti a dovednosti, míra agresivity, znalost kriminálního prostředí, možná předcházející trestná činnost apod.²

To vše na místě zajišťují a vnímají především policejní orgány za pomoci přímého pozorování s využitím všech smyslů člověka, který ohledání provádí. V rámci této metody využívají také pomoci moderních kriminalisticko-technických prostředků. Ohledání místa činu, pokud je provedeno v souvislosti s trestním řízením, je samostatným procesním úkonem, který je upraven ustanovením § 113 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním-Trestní řád (dále jen TR).²

¹Zatloukal Marek. *Ohledání místa činu*. [online] Brno. 2010 [15. 12. 2018]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/hupme/finalni_bakalarka.pdf. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

²Zatloukal Marek. *Ohledání místa činu*. [online] Brno. 2010 [15. 12. 2018]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/hupme/finalni_bakalarka.pdf. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

Tento procesní úkon a zároveň kriminalistická metoda může být, na rozdíl od většiny dalších procesních úkonů, uskutečněna i před zahájením trestního stíhání, jak uvádí ustanovení §158 odst. 3 TŘ. **Ohledání** je také neodkladný a neopakovatelný úkon, jak je uvedeno v ustanovení §160 odst. 4 TŘ. Právě **Ohledání** má přinést informace o tom, co se na místě stalo, o pachateli nebo oběti. Takové informace pak poslouží policejním orgánům a dalším orgánům činných v trestním řízení jako důkazní prostředky v prospěch i nepospěch podezřelých osob.³

Pojmem MÍSTO ČINU chápeme takové místo, kde byl trestný čin spáchán. Pokud se ohledání provádí na takovém místě, je označováno jako ohledání místa činu v užším slova smyslu. Širší pojetí pod tímto pojmem chápe také i okolí výše popsaného místa, dokonce i místa značně vzdálená od místa, kde se čin stal, a děje se tak proto, že se zde mohou nacházet kriminalistické stopy. Je to také místo, kde pachatel na oběť čekal, kde se na čin připravoval, kde vyráběl zločinné nástroje a je to také příchodová nebo odchodová trasa a také místa, kde ukryl oběť, lup, zbavil se zbraně.⁴

Pojem KRIMINALISTICKÁ STOPA je definována různými autory obdobně. Pro potřeby této práce bude použita definice, ve které se uvádí, že: „*Kriminalistickou stopou je každá změna, která je v příčinné nebo jiné souvislosti s kriminalisticky relevantní událostí, existuje nejméně od svého vzniku do zajištění a je vyhodnotitelná současnými kriminalistickými metodami a prostředky*“⁵

Na místě činu nebo na jakémkoliv kriminalisticky relevantním místě vznikají různé kriminalistické stopy. Ty vznikají nejen působením samotného pachatele, ale také činnostmi poškozených nebo jiných zainteresovaných osob, které se na místě činu pohybovaly. Těmi mohou být svědci události, zasahující policisté, lékař, náhodný chodec apod. Tyto stopy vzniklé až po samotném působení pachatele, se musí oddělit od stop, které zanechal pachatel. Což je v policejní praxi na místě ohledání často prakticky nemožné.⁵

³Zatloukal Marek. *Ohledání místa činu*. [online] Brno. 2010 [15. 12. 2018]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/hupme/finalni_bakalarka.pdf. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

⁴Chmelík Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň. Aleš Čeněk s.r.o. 2005. ISBN 80-86898-36-9. 532 str., str. 15.

⁵Chvíla Emanuel. *Kriminalistická stopa jako důkazní prostředek v trestním řízení*. [online] Brno. 2011 [28.12.2018]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/hsipc/Kriminalisticka_stopa_jako_dukazni_prostredek_v_trestnim_rizeni.pdf. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

KRIMINALISTICKÁ IDENTIFIKACE je pojem, který zahrnuje: „*celý proces, jehož cílem je poznání vztahu kriminalisticky relevantní události, kriminalistické stopy a objektů, které stopy vytvořily*“.⁶

Cílem kriminalistické identifikace, což je také samostatná kriminalistická metoda i praktická činnost, je individualizace ztotožňovaného objektu podle stopy, kterou vytvořil. Jedná se tedy o zjištění, zda zajištěná kriminalistická stopa a komparovaný objekt mají stejné markanty, jinak řečeno, zda mají shodné identifikační znaky. Pokud dojde ke ztotožnění stopy a objektu, přesněji dojde ke ztotožnění identifikačních znaků odražených ve stopě s identifikačními znaky porovnávaného objektu. Tento proces kriminalistika označuje za „*DOVRŠENOU IDENTIFIKACI*“.⁷

V mnoha případech experti a znalci, kteří stopy a předložené objekty zkoumají a porovnávají, mohou dojít k závěru, že se stopa a ztotožňovaný objekt zcela liší, nebo, že se shodují jen v některých znacích, tedy zjistí pouze skupinovou (rodovou, druhovou) příslušnost objektu. Pak se jedná o identifikaci označovanou jako „*NEDOVRŠENOU*“. Může to být proto, že zajištěná kriminalistická stopa neobsahovala dostatek kvalitních markantů, nebo proto že byla konkrétní zajištěná stopa poškozena nebo kontaminována. Může se dokonce stát, že kriminalistická stopa je tak znehodnocena, že ji nelze vůbec zkoumat. To se stává tehdy, pokud je stopa tak zdeformována, nebo jinak poškozena, že v ní obsažené markanty zcela zanikly. Z toho důvodu jsou stopy před provedením identifikačního zkoumání předběžně zkoumány, zda budou vůbec ke zkoumání vhodné.⁷

Pojem POLICEJNÍ ORGÁN je jedním z orgánů činných v trestním řízení a jde o policistu, který je zodpovědný kromě jiného za ohledání místa, osoby nebo věci.

Pod POJMEM ORGÁNY ČINNÉ V TRESTNÍM ŘÍZENÍ (dále jen OČTŘ) pojmem rozumí odborná literatura zejména:

- a) Policii České republiky (dále jen PČR),
- b) státní zastupitelství (dále jen SZ).
- c) soud.

⁶ Vichlenda Milan. *Kriminalistika*. [online]. Karviná : střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. 2011. [30.12.2018]. Dostupné z: <http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>.

⁷ Mgr. Fryauf Martin. *Kriminalistická identifikace*. [online] Brno : Bezpečnostně právní akademie Brno, s.r.o. 12.5.2014. [15.2.2019]. Dostupné z: http://dum.bpa-brno.cz/grant/VY_32_INOVACE_FRY2.pdf.

Každý z těchto orgánů má jasně vymezenou působnost v různých stádiích trestního řízení a svoji roli v trestním řízení. Hlavní těžiště práce PČR a jiných OČTŘ, zejména SZ, je v přípravném řízení. Jejich úkolem je shromažďovat informace, přesněji důkazy zejména o tom, zda se stal trestný čin a zjistit, kdo může být jeho pachatelem. K těmto skutečnostem vyhledávají, shromažďují a hodnotí důkazy, které pak jsou podkladem pro rozhodnutí soudu.⁸

Pod pojmem KRIMINALISTICKY RELEVANTNÍ UDÁLOST rozumíme:⁹

a) trestné činy – jejich výčet je taxativně vymezen v trestním zákoníku; tvoří největší skupinu kriminalisticky relevantních událostí,

b) přestupky a další správní delikty – taxativní výčet nalezneme v zákoně o přestupcích, případně v jiných zákonech; v kriminalistice nejsou tak časté,

c) sebevraždy – považována za kriminalisticky relevantní událost, dokud není prokázáno, že se nejedná o trestný čin (o sebevraždu),

d) náhlá úmrtí – smrt následkem přirozené příčiny; pro kriminalistiku důležitá pouze, dokud není prokázána přirozená příčina smrti; prvotně se mohou jevit podezřelé vlivem nálezu na podezřelém místě nebo dobou, než k nálezu došlo,

e) nešťastné náhody – řadíme sem nehody a úrazy; pro kriminalistiku relevantní, dokud není vyloučeno cizí zavinění, případně porušení předpisů,

f) působení přírodních sil – nehody způsobené přírodními silami (vítr, blesk, povodně); mají pro kriminalistiku význam do té doby, než je vyloučeno cizí zavinění nebo porušení předpisů.¹⁰

Pojem „MODUS OPERANDI“ můžeme chápat jako osvědčený nebo pravidelně se opakující obecnější způsob páčání určitého druhu trestné činnosti nebo nějaký konkrétní styl páčání trestného činu.¹¹

⁸ *Orgány činné v trestním řízení.* [Online]. [17.2.2019]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/organy-cinne-v-trestnim-rizeni>

⁹Kollár Ladislav. *Kriminalistická stopa.* [Online]. Brno, 2016. [17.2.2019]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/enhgx/BP_Kollar_420655.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

¹⁰Kollár Ladislav. *Kriminalistická stopa.* [Online]. Brno, 2016. [17.2.2019]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/enhgx/BP_Kollar_420655.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

¹¹prof.PhDr.Rudolf Kohoutek,CSc. *Slovník cizích slov.* [Online]. [2.3.2019] Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/modus-operandi>

V této kapitole byly rozebrány a popsány základní pojmy, se kterými se bude dále v textu pracovat. Popis těchto pojmů by tedy měl pomoci pochopit i další obsah práce.

3 Ohledání místa činu

Kriminalistická metoda „**OHLEDÁNÍ**“, její postupy a prostředky se v policejní praxi využívají k ohledání místa činu a dalších objektů, o kterých se předpokládá, že obsahuje důležité informace vedoucí k objasnění konkrétní věci, nejčastěji trestného činu. Tato metoda je uplatňována v policejní praxi zejména na místech, která jsou zjevně místy trestných činů a místy, která s nimi úzce souvisejí. Ohledání se však provádí také na místech, na kterých byl spáchán přestupek, proběhla zde nešťastná nehoda, vznikla průmyslová havárie, požár nebo ne místě, kde došlo ke spáchání sebevraždy.¹²

Pro kriminalistickou metodu ohledání je typické zapojení smyslového vnímání člověka a také empirické poznávání materiální situace a objektů materiálního prostředí nacházející se na místě ohledání. Policejní orgán k vnímání situace při ohledání vhodně používá smyslových vjemů a na základě pozorování aktivuje logické myšlení. Tedy již na konkrétním místě provádí analýzu získaných informací a hodnotí je. Ze získaných poznatků, na základě vlastních zkušeností a vědomostí pak vytyčuje možné kriminalistické verze o spáchání činu, verze k pachateli a verze k dalšímu postupu ohledání konkrétního místa a určuje také způsoby ohledání a metody, prostředky a postupy, které lze v budoucnu uplatnit. Veškerá jeho činnost policejního orgánu, v rámci prováděného ohledání, by měla směřovat k co nejobjektivnějšímu a nejúplnějšímu poznání zkoumané materiální situace, k získání maxima využitelných kriminalistických stop a dalších vhodných objektů, jako důkazního materiálu pro práci policie.¹²

Základní poznávací metodou ohledání je „**POZOROVÁNÍ**“. Jde o bezprostřední a cílevědomé pozorování s využitím všech smyslů člověka, který tak aktivně zapojuje zrak, hmat, čich, sluch a jen výjimečně chuť. Svě vlastní smysly posiluje nasazením moderních, často velmi speciálních kriminalistických technických prostředků, jakými jsou umělé osvětlení, prostředky ke zviditelnění kriminalistických stop, prostředky pro jejich zajištění a zadokumentování.¹²

Význam ohledání pro proces odhalování, objasňování a vyšetřování je ten, že jeho prostřednictvím se vyhledá, zjistí, zajistí a zadokumentují na místě zjištěné

¹² Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6. Str. 68-69.

kriminalistické stopy. Právě kriminalistické stopy umožňují vyhledat, odhalit, a také identifikovat pachatele činu, zejména činu trestného. Umožňují také zjistit podstatu kriminalisticky relevantních událostí a příčiny jejich vzniku. Výsledky ohledání, zvláště pak ohledání místa činu, dovolují OČTŘ správně stanovit zaměření pro svoje další činnosti při vyšetřování, umožňují vytvořit si představu o charakteru vyšetřované události, o možných příčinách a podmínkách jejího vzniku, a také o subjektu, který ji vyvolal. Jinak řečeno, na počátku vyšetřování výsledky ohledání pomáhají vytyčit odpovídající kriminalistické verze, které jsou založeny na vědecky ověřovaných podkladech, v tomto případě na kriminalistických stopách.¹³

Výsledky ohledání do značné míry ovlivňují faktory, které dělíme na:

- a) **pozitivní**, které přispívají k uchování kriminalistických stop a jejich identifikační hodnoty, a
- b) **negativními** faktory myslíme skutečnosti, které byly před ohledáním zjištěny a jsou v logickém rozporu s materiální situací na místě činu, nebo vlivy, které snižují identifikační hodnotu stop nebo vedou k jejich zániku.¹³

Kriminalistika tyto faktory dále dělí na:

- a) **objektivní**, podmínky pro uchování kriminalistických stop na místě činu, místo, kde se ohledání koná, povětrnostní podmínky, terénní pokryv, reliéf terénu, denní nebo noční doba, počasí,
- b) **subjektivní**, kterými rozumíme zejména znalosti a praktické zkušenosti policejních orgánů nebo jiných subjektů podílejících se na ohledání např. znalci v daném oboru. V některých případech, ve kterých je ohledání jednotlivých objektů natolik složité a náročné, nebo v případech, které předpokládají zvláštní odborné znalosti nebo využití speciálních technických prostředků, je potřebné přibrat k ohledání specialistu.¹³

Policejní orgán si k ohledání zpravila přizve specialisty, odborníky či znalce. V běžné policejní práci si přizve kriminalistického technika, u kterého platí, že: „*Přibráný kriminalistický technik, kriminalistický expert nebo jiný odborník odpovídá pouze za technickou stránku provedených úkonů.*“¹³

¹³ Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6. Str. 68-69.

Takovým specialistou však může být i jiný odborník, jehož zaměření je tak specifické nebo složité, že jej jiný policejní specialista nemůže nahradit. Jde o případy zejména pracovních úrazů ve stavebnictví, o případy provozních chemických a jiných havárií apod.¹⁴

Účelem ohledání místa činu je také snaha zjistit co nejvíce informací o místě činu, o pachateli, o oběti a o celkovém průběhu páchání konkrétního činu. Pro tyto účely kriminalistika stanovila otázky, na základě kterých, je možné odpovědět na výše uvedené požadavky. Těmito otázkami jsou:

- **KDO,**
- **CO,**
- **KDY,**
- **KDE,**
- **JAK,**
- **PROČ.**¹⁴

Na otázku **kdo** chceme získat informace především o osobě pachatele, o oběti nebo o poškozené osobě. Obecně konkrétní osoba pachatele činu a snaha se o jeho usvědčení spadá do kompetencí policejních orgánů a jiných OČTŘ. Při ohledání místa činu jsou proto shromažďovány informace, které tvoří rámec „*modu operandi*“, poznatky a reálie, které mohou přispět k odhalení konkrétního pachatele.¹⁴

Co, tedy co bylo spácháno? Při řádně provedeném ohledání je možné nalézt odpověď na tuto otázku již přímo na místě činu. Tedy co bylo spácháno, zda se vůbec jedná o trestný čin, přešupek, nebo zda se jedná o čin, který nespadá do díkce PČR. Lze pak také identifikovat konkrétní trestný čin, který byl spáchán a také typovat místa výskytu kriminalistických stop, které jsou typické pro konkrétní trestný čin.¹⁴

Kdy byl čin spáchán? Tedy doba spáchání je velmi důležitou okolností k posuzování činu z hlediska jednotlivých ustanovení trestního zákona, ale také z hlediska zániku kriminalistických stop. Ke stanovení doby spáchání činu se využívá řada reálně zjištěných skutečností a okolností, které můžeme získat při ohledání místa činu, nebo k tomu využít metod postupů a prostředků stanovených kriminalistickou vědou, soudním lékařstvím nebo jiným vědeckým oborem. Lze využít také svědeckých

¹⁴ Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6. Str. 68-69.

výpovědí, kamerových systémů s údaji o datu a času. Takovými skutečnostmi mohou být např. data na korespondenci, určení doby úmrtí koronerem, video záznam, fotografie nebo jiná digitální data nebo znalecké posudky. Právě takové informace mohou policejní orgány přivést k poměrně přesnému určení data spáchání objasňovaného činu.¹⁵

Kde? Odpověď na tuto otázku v sobě zahrnuje určení místa činu. To může být problém, protože ne vždy místo, na kterém se nalezne oběť nebo místo, kde se ohledávají nějaké věci, je skutečným místem činu. Místo ohledání může tak být místem, kde čin „pouze“ vyšel najevo, kde byla např. nalezena mrtvola atd. Z tohoto důvodu je nezbytně nutné provádět ohledání místa činu i v širším okolí nálezu, pokud je to možné. Je třeba uvést, že i místo nálezu může obsahovat informace o tom, kde byl čin skutečně spáchán, a proto je třeba proces ohledání provádět trpělivě už proto, že se může stát, že místo nálezu oběti trestného činu bude vzdáleno desítky až stovky kilometrů od místa, kde byl čin spáchán. Dále je třeba uvést, že na otázku **kde** hledáme odpověď i v případech, ve kterých se snažíme zjistit, kam pachatel ukryl oběť, lup, nástroje pro páchaní, kde se k činu připravoval, kde čekal na oběť nebo kde získával spolupachatele. Je tedy zřejmé, že právě toto patří mezi stěžejní kriminalistické otázky.¹⁵

Jak byl čin spáchán? Pro policejní orgán je především důležité zjistit, jak byl čin proveden, aby bylo možno na něj preventivně, represivně a kriminalisticko-technickou činností po podobně spáchaném trestném činu správně zareagovat a vyhledávat kriminalistické stopy. Průběh činu se dá za určitých okolností rekonstruovat podle nalezených kriminalistických stop, na základě provedené foto a video dokumentace místa ohledání a na základě podrobně vyhotoveného protokolu o ohledání místa činu. K tomu může přispět také zjištění „modu operandi“, který je významným kritériem při odhalování a prověřování události.¹⁵

Důležitá je také otázka **Proč?** Tedy proč byl čin spáchán, přesněji řečeno, jaký byl MOTIV pachatele? K řadě spáchání trestných činů, zejména těch násilných, rasových nebo mravnostních, je pachatel veden z určité pohnutky, motivu (důvodu). Motiv činu bývá hodně složitou složkou psychiky pachatele, který daný čin spáchal. Můžeme ho odvodit z řady kriminalistických stop, které na místě zanechal, ze způsobu provedení a z následků, které svojí činností způsobil.¹⁵

¹⁵ Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6. Str. 68-69.

Poslední otázkou je **Čím?** Tedy čím byl čin spáchán, jaký nástroj nebo techniku pachatel použil. Charakter použitých nástrojů, zbraní a prostředků umožňuje vytvořit si představu o okruhu osob, ve kterém je třeba hledat pachatele. Podle nalezených kriminalistických stop na místě činu lze najít nástroj nebo předmět, kterým byl čin spáchán, což je významná okolnost využívaná při pátrání po pachateli.¹⁶

3.1 Druhy ohledání a prvotní úkony na místě činu

Kriminalistická nauka i odborná kriminalistická literatura uvádějí hned několik pohledů na různé druhy ohledání. Pro tuto práci bude ohledání místa rozděleno podle **CHARAKTERU OHLEDÁVANÝCH OBJEKTŮ**, tedy na ohledání:

- místa činu,
- mrtvol, částí lidského těla a místa jejího nález,
- předmětů,
- dokumentů,
- zvířat,
- těla živé osoby.¹⁶

Ohledání místa činu se provádí v policejní praxi tam, kde byl spáchán trestný čin, nebo proběhla jiná událost, která má znaky trestného činu, ale následně se zjistí, že trestným činem není např. sebevražda, nešťastná náhoda apod.¹⁶

Ohledání mrtvol, částí lidského těla a místa jejich nález se v policejní praxi provádí často zároveň s ohledáním místa činu nebo místem jejich nález. Z policejní praxe je známo, že v mnoha případech násilných trestných činů, pachatel oběť přemístuje a místo, kde bylo tělo nalezeno, nemusí být místem, kde byl čin spáchán. Také při nález části lidského těla, zpravidla, nejde o místo, kde byl čin spáchán. Je tomu tak proto, že pachatel chce maximálně ztížit polici své dopadení, a proto tělo dělí na menší části a těch se pak zbavuje. V mnoha případech pak tělo zemřelého nebo části lidského těla jsou podrobeny podrobnému ohledání a zkoumání až na pracovišti soudního lékaře, což je znalec, který je k tomu příbrán policejním orgánem.¹⁶

¹⁶ Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6. Str. 68-70.

Ohledání předmětů se provádí na věcech, které se nacházejí na místech trestných činů, a předpokládá se, že se na nich mohou nacházet využitelné kriminalistické stopy. Ohledávány mohou však být i předměty získané (vydané, odňaté) od svědků, poškozených, obviněných, nalezených v různých úkrytech nebo zajištěných jiným způsobem. Důkladné ohledání těchto předmětů umožňuje určit jejich původ a je významné i pro šetření případu. Ohledání předmětu zahajujeme zpravidla podchycením obecných znaků předmětu a jeho celkovému vzhledu tzv. skupinové znaky (název, význam, stav, atd.). Následuje pak odborné ohledání směřující ke zjištění individuálních znaků předmětu, jako jsou jeho zvláštnosti.¹⁷

Cílem **ohledání dokumentů** je zjištění a zajištění takových informací, které dokumenty povyšují na věcné nebo listinné důkazy, pokud souvisí s vyšetřovanou událostí. Ohledání dokumentů má tedy za úkol odpovědět na otázku, zda daný dokument má vztah k prověřované události nebo zda může být dokonce listinným důkazem. Pozornost je třeba zaměřit, mimo jiné, i na ty části dokumentu, které mohou poukázat na konkrétní osobu, která s dokumentem nakládala, vystavila jej nebo učinila zásah do jeho formy nebo obsahu dokumentu, nebo na ty části písemnosti, které mohou určit dobu, kdy dokument vznikl, určit detaily prokazující jeho původ a autentičnost apod.¹⁷

Ohledání zvířat je uplatňováno jen zcela výjimečně. Cílem tohoto ohledání je zpravidla identifikovat zvíře, stanovit jeho příslušnost k určitému hospodářství nebo ke konkrétní osobě. K ohledání zvířat je přibírán specialista veterinář nebo alespoň zootechnik.¹⁷

Ohledání těla živé osoby se provádí zejména u násilných trestných činů, které zanechávají stopy na těle živé osoby nebo mrtvé oběti, na těle pachatele a jsou důležité pro objasnění události. Cílem tohoto ohledání je tedy zjištění a zajištění stop činu na těle osoby, zvláštních znamení a jiných identifikačních znaků, na základě kterých, můžeme uvažovat o spojitosti mezi touto osobou a prověřovanou událostí. Tento druh ohledání se obvykle zahajuje ohledáním oděvu osoby, pokračuje se jednotlivými částmi těla, která nejsou zakryta oděvem a poté ostatními částmi těla ohledávané osoby. Ohledávající musí být stejného pohlaví jako ohledávaná osoba, pokud ohledání neprovádí zdravotnický specialista – lékař.¹⁷

¹⁷ Porada Viktor a kol. *Kriminalistika : Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, 1205 s., ISBN 978-80-7980-741-2. str. 515-516

Řada uvedených druhů ohledání je prováděna postupně nebo souběžně, tedy jako komplex dalších úkonů ohledání prováděného v rámci ohledání jednoho místa činu. Takto se provádí o ohledání místa vraždy, nebo jiného násilného či mravnostního činu, nebo místa, na kterém jsou prováděny téměř všechny druhy ohledání, tedy mrtvol, místa, věci nebo dokonce i zvířat.¹⁸

3.2 Prvotní úkony na místě činu

Prvotní úkony na místě činu v sobě zahrnují celou řadu úkonů a nezbytných opatření, které musí policisté, kteří se na místo dostaví jako první přijmout, aby místo činu bylo zachováno pro jeho vlastní ohledání.¹⁸

Podnětem k provedení nezbytných opatření může být vlastní zjištění policisty nebo osobní, či telefonická oznámení od jiných osob. Při přebírání těchto telefonických nebo osobních oznámení občanů si policista zjistí nezbytně nutné informace, jako jsou:¹⁸

- jméno, osobní data a adresu osoby, která trestný čin oznámila,
- základní informace ke spáchanému trestnému činu,
- jaké jsou následky tohoto činu,
- zda byla zraněným poskytnuta první pomoc, případně počet přítomných osob,
- policista oznamovatele upozorní, aby na místě činu nic neměnil a na nic nesahal.

V praxi platí, že povinností každého policisty, který se jako první dozví o trestném činu nebo o jiné kriminalisticky relevantní události, u kterých přichází v úvahu ohledání místa činu je, co nejrychleji provést *nezbytná opatření* k jeho zajištění.¹⁸

Mezi taková nezbytná opatření lze řadit postup policisty během prověřování oznámení na místě uvedeném oznamovatelem. Zde platí, že po příchodu policisty na místo činu se on sám pohybuje, pokud možno tak, aby nevytvořil žádné nové stopy a nepoškodil ani kriminalistické stopy, které vytvořil pachatel. K tomu policista využívá metodu „**Pozorování**“, během které aktivuje své smysly.¹⁹

¹⁸ Chmelík Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň. Aleš Čeněk s.r.o. 2005. ISBN 80-86898-36-9. 532 str. s. 19

¹⁹ Chmelík Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň. Aleš Čeněk s.r.o. 2005. ISBN 80-86898-36-9. 532 str. s.19-20

Policista, který se na místo činu dostaví jako první, je povinen provést tato **NEODKLADNÁ A NUTNÁ OPATŘENÍ**. Tato opatření se v policejní praxi označují jako „**PRVOTNÍ A NEODKLADNÉ ÚKONY**“.²⁰

Pod prvotními a neodkladnými úkony policisté rozumí:²⁰

- a) **překažení probíhajícího trestného jednání a zajištění osoby přistižené při páchání trestného činu**; účelem tohoto úkonu je znemožnit pachateli dokonání trestného či jiného protiprávního jednání, jeho zadržení, popř. omezení na osobní svobodě pro potřeby dalšího objasnění věci.
- b) **poskytnutí první pomoci a zabezpečení lékařského ošetření zraněným osobám**, včetně jejich odvozu do zdravotnického zařízení a zabezpečení technické nebo jiné pomoci v rámci krajní nouze.
- c) **provedení jiných úkonů k zabránění dalších škodlivých následků**, zejména odstranění nebezpečného předmětu, upozornění na nebezpečný předmět, zvláště na překážku na silnici nebo na železnici, vyklizení širšího prostoru v případě možnosti výbuchu, požáru, ozáření, otravy, infekce, aj.
- d) **bezprostřední pronásledování osoby podezřelé ze spáchání trestného činu a její zajištění (zadržení)**
- e) **pátrání po čerstvé stopě** s cílem zajistit (zadržet) pachatele (osobu podezřelou ze spáchání trestného činu) nebo předměty a stopy anebo jiné důkazy směřující ke zjištění a usvědčení pachatele
- f) **zjištění totožnosti účastníků**, poškozených a dalších svědků události a podle okolností zajištění jejich přítomnosti na místě činu do příchodu policejního orgánu odpovědného za ohledání (dále jen „**ZJIŠTĚNÍ TOTOŽNOSTI ÚČASTNÍKŮ**“)
- g) **předběžné zajištění místa činu, předmětů a stop**, jeho vymezení, označení a uzavření (vyznačovacím pásem či jinými vhodnými prostředky) před vstupem dalších osob a provedení úkonů k uchování předmětů a stop, které by mohly být do příchodu policejního orgánu poškozeny, zničeny nebo odcizeny (dále jen „**PŘEDBĚŽNÉ UZAVŘENÍ MÍSTA ČINU**“)
- h) **splnění povinnosti hlásné služby**, tedy prakticky nepřetržitého rádio-kontaktu s dozorcí službo nebo operačním střediskem policie.

²⁰ Chmelík Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň. Aleš Čeněk s.r.o. 2005. ISBN 80-86898-36-9. 532 str. s.25

Po provedení **předběžné prohlídky místa činu** a po získání dostupných informací o momentální situaci na místě ohledání, informuje policista z místa činu právě formou **hlášené služby**, zpravidla za pomoci radiostanice nebo mobilního telefonu policisty operačního střediska konkrétního útvaru PČR (dále jen OS PČR), který následně rozhodne o vyslání výjezdového týmu na místo. Policista OS PČR si může vyžádat také pomoc potřebných specialistů a služeb, organizuje pronásledování a pátrání po pachatelích. Na místo vyše může vyslat výjezdový tým, který by měl být složený minimálně z kriminalistického technika, kriminalisty – detektiva a policejního orgánu odpovědného za vyšetřování. Podle potřeby může být výjezdový tým doplněn o psovoda, pyrotechnika nebo o další specialisty podle charakteru a rozsahu místa činu.²¹

Je zde na místě také zdůraznit, že zasahující policisté na místě činu a v jeho bezprostředním okolí musí dodržovat jistá pravidla, která kriminalistika označuje za „**ZÁSADY OHLEDÁNÍ**“, ve kterých vytyčila činnosti, které nesmí, až na výjimky, provádět. Proto tyto zásady zakazují na místě činu především:²¹

- **vytvářet další nové stopy**, které by mohly narušit nebo znečistit místo činu, jako například kouření, odhazování nedopalků, různých obalů, odkládání osobních svršků a osobních věcí, vykonávat osobní potřebu apod.
- **používat zařízení v místnosti**, vodovody, ručníky, toaletu,
- **sahat na okolní předměty**, odložené zbraně, nádoby, odhozené věci podezřelým,
- **manipulovat s mrtvolou na místě nálezu**, dokud nebylo provedeno její ohledání a zadokumentování,
- **povolit přístup na místo činu reportérům** a televizním štábům a ostatním osobám, které nesouvisí s vyšetřováním.

Kriminalistická nauka **ZÁSADY OHLEDÁNÍ** dělí na:²¹

- a) **OBECNÉ**
- b) **ZVLÁŠTNÍ**

²¹ Chmelík Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň. Aleš Čeněk s.r.o. 2005. ISBN 80-86898-36-9. 532 str. s.25

Mezi **obecné zásady ohledání** patří:²²

- **AKTIVNOST**
- **RYCHLOST**
- **OBJEKTIVNOST**
- **ÚPLNOST**

Zásada **AKTIVNOSTI** znamená, že policisté, kteří jsou na místě jako první, nevyčkávají, až jim „někdo“ řekne, kdy, co mají dělat. Naopak sami provádějí jednotlivé úkony, postupují na místě činu systematicky, hodnotí jeho stav a zjištěné informace neprodleně předávají operačnímu středisku k dalšímu využití.

Zásady **RYCHLOSTI** znamená, že policisté na místě činu jednají tak, aby případný pachatel z místa neunikl, aby oběti byla poskytnuta patřičná první pomoc a aby místo činu bylo ohledáno dříve, než kriminalistické stopy zaniknou.

Zásada **OBJEKTIVNOSTI** znamená, že policisté na místě hodnotí reálný stav věcí a postupují na základě vědecky ověřených poznatků, v tomto případě, využívají zejména poznatků kriminalistiky, ale také přírodních či jiných forenzních věd.

Zásada **ÚPLNOSTI** znamená, že se místo činu ohledá celé, tedy úplně, žádná část ohledávaného prostoru se nevynechá, a také se zajistí a zadokumentují všechny vyhledané stopy a objekty, které mohou s objasňovaným činem nebo událostí souviset.

Mezi **zvláštní zásady ohledání** řadí:²²

1. ŘÍZENÍ JEDINÝM VEDOUCÍM

2. NEODKLADNOST

3. NEOPAKOVATELNOST

4. NEZASTUPITELNOST

Zásada **ŘÍZENÍ JEDINÝM VEDOUCÍM** vyplynula z policejní praxe, která ověřila, že je nezbytné, aby postup na místě činu reguloval jediný odpovědný a zkušený policista, který bude mít přehled o všech úkonech, které se provedly. Na základě

²² Porada Viktor a kol. Kriminalistika : Technické, forenzní a kybernetické aspekty. 2. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, 1205 s., ISBN 978-80-7980-741-2. str. 518

hodnocení situace na místě si vedoucí ohledání může vyžádat, příjezd dalších specialistů, informuje nadřízené o průběhu ohledání, o úkonech, které byly provedeny a které se budou provádět, a také předává informace k osobě pachatele, k oběti nebo důležitým věcem, po kterých se má vyhlásit pátrání. Tento jediný vedoucí také zcela odpovídá za správné a důkladné ohledání místa.²³

Zásada **NEODKLADNOSTI** je důležitá především proto, že při ohledání je třeba si uvědomit, že každá stopa v materiálním prostředí podléhá často velmi rychle změnám, které významně ovlivňují a negativně mění informační hodnotu stop v materiálním prostředí. Čím delší čas uplyne mezi ohledáním a vznikem události, tím se snižuje aktuálnost a důkazní hodnota informací získaných ohledáním, a tím je ztížen další postup při prověřování události.²³

Zásada **NEOPAKOVATELNOSTI** - Neopakovatelnost ohledání je potřebné vztahovat pouze k jednomu a témuž místu, či objektu, kde ohledání již bylo provedeno. Je potřebné připomenout, že za opakování ohledání nelze považovat ty případy, jejichž ohledání muselo být z objektivních důvodů přerušeno (např. nepříznivé povětrnostní podmínky, špatná viditelnost, ...). V takovém případě jde o pokračování v ohledání nikoliv v jeho opakování.²³

NEZASTUPITELNOST je velmi významná zásada, která se prolíná se všemi předchozími zásadami, ale je v praxi velmi podceňována. Jsou mylné představy o tom, že nedůsledné provedení ohledání bude nahrazeno dalšími úkony, jako například v trestním řízení výslech svědků nebo rekonstrukce. Každý z těchto úkonů přináší pouze zprostředkované informace, které obsahují řadu nepřesností, které mohou i výrazně zkreslit objektivní situaci.²³

Na závěr této kapitoly je možno shrnout, že kriminalistická metoda ohledání, kterou je možné aplikovat na místo činu, nálezu věcí, těl živých i mrtvých osob, lze jej využít při ohledání místa činu, kde se provádí vyhledávání kriminalistických stop, jejich zajišťování a dokumentování a jiných důkazních materiálů. Proto je metoda „OHLEDÁNÍ“ jednou z nejdůležitějších a nejčastěji používanou kriminalistickou metodou v policejní praxi.²³

²³ Porada Viktor a kol. Kriminalistika : Technické, forenzní a kybernetické aspekty. 2. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, 1205 s., ISBN 978-80-7980-741-2. str. 518

4 Kriminalistická stopa a identifikace

Kriminalistická stopa je základní kriminalistická kategorie, která úzce souvisí s praktickým využitím metody ohledání, zejména s **ohledáním místa činu** a má úzkou návaznost také na kriminalistickou identifikaci. Kriminalistická nauka o stopách zaujímá významné místo v kriminalistické vědě, v policejní a také ve znalecké praxi. To proto, že kriminalistické stopy představují při odhalování, vyšetřování a poznání trestné činnosti významný informační zdroj pro celkový proces poznání události trestného činu.²⁴

Právě **kriminalistické stopy** poskytují v procesu poznání vyšetřované události, kterým bývá negativní společenský jev, nejčastěji trestný čin, který se odehrál v minulosti. A právě ony stopy umožňují získat adekvátní obraz o jeho průběhu. Kriminalistické stopy přináší také důležité poznatky a skutečnosti o činnosti pachatele nebo o činnosti jiných osob objevujících se v procesu vyšetřované události, kterými mohou být zejména osoby zúčastněné na činu. Mohou přinést také informace o použitých prostředcích, nástrojích nebo o způsobu provedení trestného činu.²⁴

Kriminalistická odborná literatura obsahuje řadu definic kriminalistické stopy. Pro tuto práci bude použita tato definice: *„Za kriminalistickou stopu je považována každá změna v materiálním prostředí nebo ve vědomí člověka, která příčinně nebo alespoň místně nebo časově souvisí s vyšetřovanou událostí, obsahuje kriminalisticky nebo trestněprávně relevantní informaci a je zjiřitelná a informace z ní využitelná pomocí přístupných kriminalistických, přírodovědných a technických metod, prostředků a postupů.“*²⁴

Nejobecnějším východiskem pro formulování problematiky kriminalistických stop je filozofická teorie **Mechanoskopie**, která popisuje vzájemné působení. Tato teorie uvádí, že při vzájemném, tedy současném působení dvou nebo více objektů navzájem dochází ke vzájemnému předávání informací o působení jednotlivých objektů a také o jejich vlastnostech. Jako příklad těchto dějů lze uvést například, že obuv při chůzi na pevném povrchu zanechává různé odpadlé částice nečistot a naopak dochází

²⁴ Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika*. 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 9-10.

k postupnému opotřebovávání spodní části obuvi. Dochází tak je změnám v **materiálním prostředí**, které lze zjistit, zajistit a zkoumat²⁵

Velmi důležitá je skutečnost, že ke změnám dochází i ve vědomí osob, které se ukládají do paměti lidí. Pro kriminalistu mají význam pouze některé změny, které obecně vzato souvisí s kriminalisticky relevantní událostí.²⁶

Vzhledem k těmto okolnostem kriminalistická věda provedla rozdělení stop do dvou základních kategorií, a to na stopy²⁷

- **PAMĚŤOVÉ**, které vznikají ve vědomí člověka,
- **MATERIÁLNÍ**, které vznikají v reálném prostředí.

STOPY PAMĚŤOVÉ vznikají na vědomí, tedy v paměti člověka, na kterého působí další vlivy jako je strach, schopnost zapamatování, inteligence apod. Paměťové stopy vznikají zprostředkovaně v paměti člověka pomocí smyslů (zraku, sluchu, hmatu, chuti, čichu). Nejsou fixovány okamžitě po příslušném vjemu. Doba, která uplyne od vjemu do zafixování do paměťového centra mozku, může být různě dlouhá, řádově se pohybuje v desítkách sekund.²⁷

*„Objasnění podstaty paměťových stop, jejich vzniku, teorie, klasifikace a vlivů ovlivňujících trvalost kriminalisticky relevantní informace se dosud věnovalo poměrně málo kriminalistů. Můžeme konstatovat fakt, že materiální stopy jsou rozebrány a rozpracovány v kriminalistické literatuře dostatečně široce a naproti tomu paměťové stopy jsou opomíjeny“.*²⁸

Z lékařského hlediska, kriminalistické paměťové stopy nejsou nic jiného než výsledek procesu, který začíná vnímáním reálného světa, pokračuje přes registraci tohoto vjemu, který je přenesen nervovou soustavou do mozkových center konkrétního člověka, kde je zpracovaný a celý vjem je zde uložen pro případné další využití.

²⁵ Musil Jan, Konrád Zdeněk a kol., *Kriminalistika*. 1.vyd., Praha : C.H.Beck, 2001. 512 s. ISBN 80-7179-362-0., str. 71

²⁶ Musil Jan, Konrád Zdeněk a kol., *Kriminalistika*. 1.vyd., Praha : C.H.Beck, 2001. 512 s. ISBN 80-7179-362-0. Str.71

²⁷ Porada Viktor a kol. *Kriminalistika : Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, 1205 s., ISBN 978-80-7980-741-2. Str. 167

²⁸ Straus Jiří, Porada Viktor., *Kriminalistické stopy. Teorie, metodologie, praxe*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012., 506 s. ISBN 978-80-7380-396-4. Str. 105

Bohužel, v policejní praxi se vyskytují případy, ve kterých dojde k překrytí paměťové stopy výraznějším vjemem nebo osoba, která je nositelem takové informace prožije tak negativní stresovou situaci, že sice vnímá reálnou situaci, ale nedokáže si jí zpětně vybavit. To platí zejména v případech, kdy tyto osoby prožily extrémní emocionální (zpravidla negativní) událost. Pak může být smyslové vnímání částečně zkreslené. Může za to například strach, nenávist, extrémní rozčilení, bolest aj. emocionální stavy, které v rozdílné míře ovlivní smyslové vnímání stejné události různých lidí, a tím i jejich výpověď o takové události.²⁹

MATERIÁLNÍ STOPY vznikají v nejrůznějším prostředí neživé nebo živé přírody. Z hlediska kriminalistické praxe se jedná o stopy daktyloskopické, trasologické, balistické, mechanoskopické, biologické, ale i počítačové nebo pyrotechnické. Tyto stopy byly uvedeny pouze jako příklady. Kriminalistická praxe pracuje s nepoměrně rozsáhlejším počtem materiálních stop, než je zde uvedeno.²⁹

Dělení MATERIÁLNÍCH STOP je poněkud složitější. Kriminalistická literatura uvádí hned několik možných dělení, a to podle autora publikace, ze které jsou podklady čerpány. Pro účely této práce bude uvedeno jedno z možných dělení kriminalistických materiálních stop, tedy podle obsahu základní informace, což znamená rozdělení stop podle tedy vnější a podle vnitřní stavby objektu. Pak tyto kriminalistické stopy lze dělit následovně:²⁹

- **Stopy, které obsahují základní informace o struktuře vnější stavby objektu.** Do těchto stop řadíme především stopy daktyloskopické, mechanoskopické, balistické a další.
- **Stopy, které obsahují základní informace o struktuře vnitřní stavby objektu.** Sem patří zejména stopy biologické, chemické, pachové.
- **Stopy, které obsahují informaci o funkčních a dynamických vlastnostech a návycích.** Do této skupiny se řadí například stopy hlasu, chůze nebo ručního písma.
- **Stopy, které obsahují sdruženou informaci o vlastnostech objektu nebo objektech, které je vytvořily.** Jedná se například o daktyloskopickou stopu vytvořenou obuví odrážející nejen podešev obuvi, ale i způsob chůze osoby aj.

²⁹ Straus Jiří, Porada Viktor., *Kriminalistické stopy. Teorie, metodologie, praxe*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012., 506 s. ISBN 978-80-7380-396-4. Str.104

Každá kriminalistická stopa má svou informační hodnotu, která je obsažena, více či méně, v každé kriminalistické stopě. A pokud tato stopa obsahuje požadovaný počet markantů, je vhodná pro identifikační zkoumání. Kriminalistická věda pod hodnoty identifikačního pole stopy určuje, jaké hodnoty stopy obsahuje, a takovými hodnotami jsou hodnoty:³⁰

- a) **TAKTICKÉ,**
- b) **TECHNICKÉ,**
- c) **PROCESNÍ.**

TECHNICKÁ HODNOTA STOPY se uplatní zejména při vyhledávání a zajišťování kriminalistických stop, ale také v procesu kriminalistického zkoumání přeložené stopy. Tato hodnota vyjadřuje míru využití kriminalistické stopy pro její další kriminalisticko-technické nebo znalecké vyhodnocování a zkoumání. Hodnocením a vyhodnocením obsahu markantů stopy lze připustit její identifikační obsah, k další fázi identifikačního zkoumání, kterým je **komparace**. Stává se základem proto, aby se podařilo zjistit objekt, který stopu vytvořil. Technická hodnota stopy také spočívá v tom, že kriminalistickou stopu a její markanty lze vůbec zkoumat současnými metodami a prostředky, tyto stopy vyhodnotit a doporučit, nebo je vyloučit z dalšího zkoumání v procesu kriminalistické identifikace.³⁰

Pečlivým vyhodnocením **TAKTICKÉ HODNOTY** kriminalistických stop lze vymezit okruh možných objektů, které se do stopy mohly odrazit. To lze zjistit na základě požadovaného počtu markantů, podle kterých by bylo možné stopu ztotožnit s předpokládaným objektem. Taktická hodnota stopy může vymezit okruh možných objektů, které stopu vytvořily. Pokud však počet obsažených markantů v identifikačním poli stopy není dostatečný, markanty jsou částečně pozměněné, pak nemusí být jednoznačně identifikován srovnávaný objekt se stopou. Často však k využití stopy v policejní práci postačuje, že okruh možných objektů se omezí na několik možných.³⁰

Z této informační hodnoty lze také usuzovat to, zda pachatel místo činu znal, zda měl potřebné technické, případně jiné znalosti a schopnosti potřebné k překonání různých překážek, zda se na své jednání připravoval, zda měl společníky, jak se choval na místě, co bylo předmětem jeho zájmu a další kriminalisticky relevantní informace.³⁰

³⁰ Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika*. 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 11.

Procesní hodnota znamená, že zajištěná kriminalistická stopa může mít v trestním řízení hodnotu důkazu. Zpravidla je to tehdy, když dojde ke ztotožnění komparovaného objektu se zajištěnou stopou z místa činu.³¹

4.1 Kriminalistická identifikace

Kriminalistická identifikace je kriminalistická metoda, která umožňuje zjistit, zda se zajištěná kriminalistická stopa z místa činu shoduje s porovnávaným srovnávacím materiálem. Obecně lze říct, že se jedná o proces srovnávání, tedy využití komparace, obsahu kriminalistické stopy, zajištěné na místě činu s nějakým porovnávaným objektem, o kterém se lze domnívat, že tuto stopu vytvořil.³¹

Pro účely této práce zde bude prezentována jedna z možných definic kriminalistické identifikace, a to tato: „*Kriminalistickou identifikací se individualizuje vztah mezi dvěma či více projevy nebo částmi jednoho a téhož materiálního objektu. Vzhledem k tomu, že v přírodě nikdo nedochází k ideálnímu přenosu vlastností odráženého objektu, můžeme říct, že kriminalistická identifikace se snaží individualizovat vztah mezi stopou a objektem, který ji vytvořil, i když u obou veličin jsou různé počty a kvalita charakteristických znaků.*“³²

V kriminalistické identifikaci jsou srovnávány objekty, které je možné podrobit procesu kriminalistické identifikaci. Mezi objekty kriminalistické identifikace řadíme:³³

- a) **OSOBY,**
- b) **ZVÍŘATA,**
- c) **VĚCI.**

Identifikace osob se provádí v rámci zkoumání v takových oborech, jakými jsou kriminalistická daktyloskopie, trasologie, portrétní identifikace, biologie, genetika či fonoskopie atd.³⁴

³¹ *Kriminalistika-vše o vědních disciplínách.* [online]. 27.3.2013. [7.3.2019]. Dostupné z: <http://krimi2000.blogspot.com/2013/03/kriminalisticke-stopy.html>

³² Vichlenda Milan. *Kriminalistika.* [online]. Karviná : střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. 2011. [30.12.2018]. Dostupné z: <http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>.

³³ Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika.* 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 13

³⁴ Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika.* 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 13

Identifikace věcí se provádí v rámci kriminalisticko-technickém zkoumání, kterými mohou být mechanoskopie, balistika, pyrotechnika, chemie, trasologie, atd.³⁵

Identifikace zvířat se provádí zpravidla na základě trasologických tisků, tlap, kopyt a podkov, výjimečně jí lze uskutečnit na základě fotodokumentace celého zvířete, jeho tetování anebo jiných identifikačních znaků. V současné době lze využít i počítačovou analýzu obsahu čipu, který je zvířatům vpravován pod kůži. Nelze nezmínit v této souvislosti požadavky veterinárního zákona a příslušné prováděcí vyhlášky, které upravují opakovanou identifikaci zvířat. Identifikace je vyžadována a přímo nařízena ve vyhlášce ministerstva zemědělství 136/2004 Sb. o podrobnosti označování zvířat a jejich evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem. Označování zvířat musí splňovat náležitosti jako je dobrá čitelnost, snadná zjištělnost, malá bolestivost při označování zvířat, atd. Je několik různých druhů označování. Základním rozdělením je, jestli označení bude dočasné nebo trvalé. Každý druh zvířete se označuje jinak, např. popisováním, tetováním, mikročipy nebo registračními kroužky. Jde tedy o případy, kdy zvířata již byla označena a v rámci identifikace se zjišťují na ně nanesené identifikační značky či jiné identifikátory.³⁶

Pro identifikaci všech výše uvedených objektů se využívají jak stopy materiální, tak i stopy paměťové. Stopy materiální jsou využívány převážně v kriminalistickém technickém zkoumání nebo ve zkoumání znaleckém. Stopy, které označujeme jako paměťové, se uplatní spíše v kriminalistické taktice, ale také ve zkoumání znaleckém a dokonce i v řízení před soudem (výslech znalce, svědka, obviněného, podezřelého apod.).³⁵

Vzhledem k tomu, že právě kriminalistické identifikační zkoumání „přetváří“ kriminalistickou stopu v důkazní materiál, musí být tento proces založen na vědecky ověřených principech, kterými jsou princip individualnosti, relativní stálosti a odrazu.³⁵

- a) **Individualnost** - kriminalistická identifikace vycházející z poznatku, že neexistují dva naprosto stejné objekty, které mohou zanechat naprosto stejné stopy, přesněji naprosto stejné identifikační znaky. Jednotlivé objekty se od sebe

³⁵ Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika*. 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 13

³⁶ *Identifikace zvířat*. [online]. [7.3.2019]. Dostupné z: <file:///C:/Users/HP/Downloads/Identifikace%20zvirat.pdf>

liší svými vlastnosti a projevy, které označujeme jako markanty, resp. Identifikační znaky.³⁷

- b) **Relativní stálost** - založeno na předpokladu relativní stálosti každého objektu, tedy osoby, věci nebo zvířete. Vzhledem k tomu, že okolní prostředí, biologické procesy, eroze, koroze a jiné negativní okolnosti nepříznivě ovlivňují a mění identifikační znaky těchto objektů. Pak je možné, že identifikační znaky, které se ve stopě odrazily po určitém čase zanikají nebo se pozmění natolik, že tento objekt již nelze podle takové stopy ztotožnit. Aby bylo možné zkoumané objekty považovat za relativně stálé, nesmí podléhat rychlým a podstatným změnám, kterými by nebylo možno zabránit ani při pečlivém zacházení s nimi.³⁸
- c) **Odraz** – „to je schopnost projevovat své vlastnosti navenek a předávat tyto vlastnosti ve vhodném prostředí“³⁷. Jinak řečeno je to chorost daného objektu přenést o sobě informace do kriminalistické stopy. Tyto informace mohou být o vnějším charakteru objektu, ale také můžou vypovídat o vnitřní struktuře objektu, který se do stopy odrazil (např. různé kapaliny, jakými jsou krev, sliny, motorové oleje).³⁸

Všechny výše uvedené principy využívá kriminalistická identifikace. Proto v identifikačním zkoumání lze zjistit, že konkrétní kriminalistická stopa a s ní porovnávaný objekt, mají vlastnosti, které dělíme na vlastnosti:³⁹

- a) **rodové**
- b) **skupinové**
- c) **individuální**

Skupinové vlastnosti umožňují zařadit objekt do určité skupiny objektů (např. velikost obuvi – např. 38,5, druh dezénu pneumatiky, krevní skupiny – AB-0, atd.), **individuální vlastnosti** jsou znaky tak typické pro konkrétní objekt, že jej umožňují přesně odlišit od objektů jiných a podle těchto znaků odražených do stop jej také jednoznačně identifikovat. **Rodové znaky** vyjadřují vlastnosti, které jsou typické pro velkou skupinu objektů obdobného druhu. Jsou to vlastnosti společné všem lidem (např. všichni mají krev, všechny kleště jsou z kovu).³⁹

³⁷ *Kriminalistika-vše o vědních disciplínách*. [Online]. [12.3.2019]. Dostupné z: <http://krimi2000.blogspot.com/2013/03/kriminalisticke-stopy.html>

³⁸ Porada Viktor a kol. *Kriminalistika : Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, 1205 s., ISBN 978-80-7980-741-2. Str. 129

³⁹ Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika*. 1.vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3. Str. 13

Kriminalistická odborná literatura uvádí, že v **kriminalistickém identifikačním zkoumání rozeznáváme následující druhy objektů:**⁴⁰

- 1) **ZTOTOŽŇOVANÉ,**
- 2) **ZTOTOŽŇUJÍCÍ.**

Ztotožňovaný (identifikovaný) objekt je objekt, o kterém předpokládáme, že má jednoznačnou souvislost s vyšetřovaným případem nebo jde o objekt, který teprve hledáme. Je to objekt, o němž lze důvodně předpokládat, že své identifikační pole odrazil do konkrétní kriminalistické stopy, a proto je podrobován identifikací. Zcela obecně lze takový objekt, pokud se nenašel během ohledání místa činu, označit jako objekt **hledaný.**⁴⁰

Ztotožňující (identifikující) objekt je takový objekt, který zobrazuje vlastnosti ztotožňovaného objektu. Víme o něm, že má souvislost s vyšetřovanou událostí, přesněji byl zde zajištěn. Jedná se tedy o nějaký druh kriminalistické materiální stopy, nebo jde o stopu paměťovou. Je to tedy objekt, s jehož pomocí identifikujeme osoby, věci nebo zvířata a získáváme ho ve formě:⁴⁰

- a) **stopy trestného činu**, které jsou zajištěny během ohledání místa činu nebo
- b) **srovnávacího materiálu**, který je nositelem informace o ztotožňovaném objektu, je jeho zástupcem při identifikačním procesu (porovnávací materiály, vzorky písma, záznamy zvuku, pohybové projevy).⁴⁰

Pokud jsou k dispozici objekty hledané i ztotožňované, lze provést identifikační zkoumání, kdy dochází ke komparaci jejich identifikačních polí, které obsahují ztotožňující znaky. Podle zjištěných výsledků získaných v průběhu identifikace, můžeme rozdělit kriminalistické identifikační zkoumání na tři druhy:⁴¹

- a) **dovršenou identifikaci**
- b) **částečně dovršenou identifikaci**
- c) **nedovršená identifikace**

⁴⁰ Vichlenda Milan. *Kriminalistika*. [online]. Karviná : střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. 2011. [30.12.2018]. Dostupné z: <http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>.

⁴¹Vágnr Petr, DiS. *Kriminalistická identifikace*. [online]. Ostrov, 2015. [28.2.2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/69042021-Bakalarska-prace-kriminalisticka-identifikace.html>. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje.

- a) **Za dovršenou identifikaci**, označujeme identifikační zkoumání, ve kterém byly zjištěny znaky, z nichž vyvozujeme jednoznačný závěr, že kriminalistickou stopu vytvořil konkrétní jeden zkoumaný a porovnávaný objekt. Jako příklad může sloužit identifikace konkrétní osoby pachatele trestného činu podle zajištěné biologické stopy z místa činu. V tomto případě se vyhodnocuje biologická stopa, zda je upotřebitelná pro zkoumání v oboru kriminalistická genetika a pokud ano, je separována DNA. Ta je následně porovnávána s DNA ze srovnávacího vzorku podezřelé osoby nebo se vzorky DNA, které jsou archivovány ve sbírkách Policie. Pokud dojde k naprosté shodě mezi kriminalistickou stopou a tímto evidovaným nebo poskytnutým srovnávacím materiálem, jedná se o dovršenou identifikaci.⁴²
- b) **O ČÁSTEČNĚ dovršenou identifikaci** se jedná tehdy, pokud umožní zúžit výrazně počet objektů, které stopu vytvořily. Jedná se o komparaci, ve které bylo zjištěno, že informační pole ztotožňovaných objektů neobsahují takový počet markantů, aby bylo možné objekty individuálně ztotožnit. To se může stát např. u daktyloskopických stop, které budou obsahovat méně jak deset identifikačních znaků. Pokud budou obsahovat více jak šest znaků, lze takovou stopu využít k tomu, že omezí počet možných objektů, které ji vytvořily např. na dvacet osob.⁴²
- c) **NEDOVŘŠENÁ identifikace** znamená, že nebyly zjištěny znaky, které by bylo možno použít k individuální identifikaci. Jde o případy, ve kterých byla stopa poškozena nebo neobsahuje dostatek identifikačních znaků pro určení konkrétního objektu, který stopu vytvořil. V procesu kriminalistické identifikace bylo zjištěno, že obsahuje pouze skupinové znaky. Pokud uvedeme příklad z kriminalistické daktyloskopie, stopa bude obsahovat méně než šest znaků, pak sice víme, že sice stopu vytvořil člověk, ale nezjistíme který, ani nezůžeme počet osob, které přicházely v úvahu.⁴²

⁴² Vágner Petr, DiS. Kriminalistická identifikace. [online]. Ostrov, 2015. [28.2.2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/69042021-Bakalarska-prace-kriminalisticka-identifikace.html>. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje.

Z výše uvedeného je třeba jednoznačně konstatovat, že kriminalistické stopy a proces kriminalistické identifikace je naprosto nerozlučně spojen. Za ideálních podmínek kriminalistická identifikace využívá vhodných druhů stop k jednoznačnému určení osoby, věci nebo zvířete, které se do kriminalistické stopy odrazily a zanechaly v ní markanty vhodné pro další zkoumání.

5 Kriminalistická dokumentace

Kriminalistická dokumentace a metody ohledání, konkrétně ohledání místa činu, jsou nerozlučně propojeny. Je to tím, že ohledání místa činu musí být pro pozdější využití v trestním řízení dokumentováno tak, aby orgánům, které nemohly být na místě činu, přinesla obrazové a jiné informace o tom, jak ohledání probíhalo, kdo je prováděl, jaký byl určen postup na místě ohledání, jak dlouho ohledání trvalo a jaké kriminalistické stopy a kde byly vyhledány a zajištěny.⁴³

Z pohledu taktiky ohledání můžeme konstatovat, že dokumentace ohledání se provádí jednak přímo na místě a také postupně během jednotlivých úkonů provedených v rámci ohledání (např. fotodokumentace, videozáznam, audiozáznam). Povinná část dokumentace ohledání, tedy protokol o ohledání místa činu, se vyhotovuje až po návratu na základnu policie, kde je protokol zpracován a zaznamenán za využití technických prostředků vyhotovována. To platí i o plánu ohledání.⁴³

Kriminalistickou dokumentací nejčastěji rozumíme trvalé zachycení způsobu a provedení ohledání, úkonů, které se zde provedly, míst nálezů kriminalistických stop, jejich určení a číselné označení na místě činu. Za samostatnou část kriminalistické dokumentace také řadíme následnou dokumentaci postupu a výsledků procesu kriminalistické identifikace nebo jiného zkoumání. Proto kriminalistickou dokumentací můžeme rozdělit takto:⁴³

a) DOKUMENTACI OBECNÉHO CHARAKTERU,

b) DOKUMENTACI Z MÍSTA ČINU.

DOKUMENTACE OBECNÉHO CHARAKTERU. Význam kriminalistické dokumentace, která má **obecný charakter**, lze spatřovat především ve vytvoření podkladových materiálů nebo vlastní dokumentace v rámci jednotlivých procesních úkonů, které jsou prováděny během ohledání (např. zajištění věci). Jde především o zachycení obrazové, písemné (popis věci, stopy, místa jejich nálezů) nebo topografické (náčrtek, nákres) již v průběhu vlastního ohledání místa činu či jiné kriminalisticky relevantní události. Jsou zde podchyceny použité kriminalistické metody

⁴³ Němec Miroslav. Kriminalistická dokumentace. I. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. str. 7-8.

a postupy, zejména pak kriminalisticko-taktické i technické, a jejich výsledky, tedy místa a druhy kriminalistických stop, které byly nezaměnitelně označeny. Jednotlivé kriminalistické metody, jejich postupy, jejich dokumentace se tedy stávají jedním ze základních stavebních kamenů celého procesu dokazování okolností významných pro celé trestní řízení a tím více to platí i o kriminalistické znalecké dokumentaci postupů a výsledků, kterých bylo jimi dosaženo.⁴⁴

DOKUMENTACE OHLEDÁNÍ Z MÍSTA ČINU je založena na tom, že dojde k trvalému zachycení věrného odrazu situace, která byla zjištěna před, během a po ohledání místa činu do obrazové, audiovizuální, grafické nebo písemné podoby. Během procesu ohledání se dokumentují zjištěná fakta formou, kterou požaduje kriminalistická praxe v souladu s trestním řádem; tedy písemně, fotograficky, na video nebo DVD záznam. Takto vyhotovená dokumentace umožňuje využít zachycených faktů jako důkazů v dalším objasňování, vyšetřování v konkrétní věci a zejména pak v řízení před soudem. Jen taková dokumentace, která byla prořízena v souladu s požadavky trestního řádu a za využití vědeckých poznatků kriminalistiky je zárukou dodržení zákonnosti a demokratického charakteru trestního řízení a vede ke zjištění skutkového stavu věci.⁴⁴

Proto platí, že kriminalista nebo policista, který má provádět dokumentaci ohledání, a to ať ji již provádí sám, nebo jako jeden z členů výjezdové skupiny, se musí na tuto práci vždy důkladně připravit teoreticky, má mít i jisté pracovní zkušenosti z této oblasti lidské činnosti a také má být k tomu náležitě technicky vybaven.⁴⁴

Kriminalistická nauka i odborná literatura pak dále rozděluje kriminalistickou dokumentaci podle toho, jakými prostředky je prováděna na:⁴⁴

- a) **FOTOGRAFICKOU DOKUMENTACI,**
- b) **DVD NEBO DIGITÁLNÍ DOKUMENTACI,**
- c) **PÍSEMNOU DOKUMENTACI,**
- d) **TOPOGRAFICKOU DOKUMENTACI,**
- e) **DOKUMENTACI ZVLÁŠTNÍMI METODAMI A TECHNICKÝMI PROSTŘEDKY.**

⁴⁴ Němec Miroslav. Kriminalistická dokumentace.1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. str. 7-8.

V současné době kriminalistická taktika doporučuje k fixaci výsledků ohledání místa činu následující formy dokumentace:⁴⁵

- a) **protokol o ohledání místa činu,**
- b) **kriminalistickou fotografickou dokumentaci,**
- c) **kriminalistickou topografickou dokumentaci,**
- d) **další dokumentaci**

Proto je z hlediska realizace ohledání na místě činu dobré si rozdělit dokumentaci ohledání místa činu na tu, kterou bude možno **provést na místě** např. ve formě fotodokumentace, videozáznamu, nákresu nebo náčrtku někdy i ve formě protokolu o ohledání místa činu, a na tu část kriminalistické dokumentace, která se bude provádět **po návratu na pracoviště** policejního orgánu. Takovou dokumentací je zpravidla protokol o ohledání místa činu nebo vyhotovení plánu místa ohledání. Tuto část dokumentace ohledání je možné pořídit za předpokladu, že budou shromážděny podrobné podkladové materiály, jakými jsou náčrtek místa a předmětů na něm, schéma místa činu a také písemné poznámky nebo audio či videozáznam jejich činnosti policistů provádějící ohledání.⁴⁵

Je nutno podotknout, že policisté realizující ohledání místa činu musí mít na paměti, že některé jednotlivé úkony, které zde provádějí nelze opakovat. To se týká zejména vyhledávání a zajišťování kriminalistických stop. Platí to však v určitém rozsahu také o kriminalistické dokumentaci. Jedná se zejména o dokumentaci fotografickou nebo o videozáznam, kde se zaznamenává stav místa před, při a po ohledání, nebo tam, kde se zachycují detaily vyhledaných kriminalistických stop a místa jejich nálezu. Může jít i o případy dokumentace osob, které se ohledání účastní popř. osob, které jsou na místě přítomné. V souhrnu je tedy o případy, kdy původní stav věci, průběhu či přítomnosti osob nebude možno opakovaně ve stejných podmínkách a složení opakovat. Zde je tedy nutno upozornit na zásadu NEOPAKOVATELOSTI ohledání a tím i některých částí dokumentace místa činu.⁴⁵

Sem řadíme také dokumentaci prvotních a neodkladných úkonu, které skutečně nelze za stejných podmínek opakovat. Proto dokumentace takových úkonů musí být vyhotoveny tzv.: „načisto“ tedy hned napoprvé. Mezi ně patří videozáznam, zvukový

⁴⁵ Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. str. 7-8.

záznam s výpovědí těžce raněné nebo nemocné osoby. Řadíme sem také zajišťování předmětů a informací důležitých pro objasnění věci (např. dopis na rozloučenou, audiozáznam informací od svědka, poškozeného). Tuto dokumentaci by měli provádět policejní odborníci, kteří jsou k tomu vyškoleni, což je v policejní praxi často jen velmi těžko splnitelné nebo dokonce vyloučeno, z hlediska personálního obsazení. Proto dokumentaci místa činu a úkonů na něm provedených provádějí v policejní praxi všechny policejní orgány k tomu určené. Tyto formy dokumentace ohledání je možno vyhotovit a uvést do jejich konečné podoby až po samotném provedení ohledání místa činu.⁴⁶

Je však nutno podotknout, že aby obě výše uvedené část dokumentace ohledání mohly sloužit jako důkazní materiál musí splňovat jednak podmínky stanované kriminalistickou naukou a jednak podmínky uvedené v trestní řádě.⁴⁶

V další části práce budou popsány tři základní dokumentace ohledání místa činu a to protokol o ohledání místa činu, fotografická dokumentace a dokumentace topografická.⁴⁶

5.1 Protokol o ohledání místa činu

Protokol o ohledání z místa činu je tak důležitou písemností, že je v trestním procesu považován za jeden z nejvýznamnějších důkazních prostředků. Náležitosti protokolu, tedy jakéhokoliv protokolu, jsou upraveny v §§ 55-58 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád. Co se týče úpravy protokolu o ohledání místa činu a jeho účelu, pak tuto problematiku upravuje § 113 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád.⁴⁶

Proto je také protokol o ohledání místa činu jedním ze základních důkazních materiálů celého trestního řízení. A to jak před jeho zahájením, tak v průběhu celého trestního řízení. Na základě protokolu o ohledání místa činu také policejní orgány určují postupy při vyšetřování konkrétního případu, vytyčujeme kriminalistické verze a přistupujeme k využití dalších metod praktické činnosti.⁴⁶

⁴⁶ Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. str. 8-9.

Protokol o ohledání místa činu se dělí na tři základní části a to:⁴⁷

- a) **ČÁST ÚVODNÍ,**
- b) **ČÁST POPISNOU,**
- c) **ČÁST ZÁVĚREČNOU.**

ÚVODNÍ část protokolu o ohledání místa činu obsahuje zejména:⁴⁷

- a) *Označení policejní součásti*, která ohledání provádí.
- b) *Označení události, tedy o co se jedná*, např. ohledání nálezu mrtvoly
- c) *Datum, místo, doba ohledání*,
- d) *Jméno, hodnost, funkci* a další údaje vedoucího oddělení.
- e) *Jména, hodnosti, funkce a pracoviště všech osob, které se ohledání zúčastnily*, ať již jako členové stálé výjezdové skupiny, nebo jako osoby k ohledání přizvané.
- f) *Podnět k ohledání* (oznámení telefonické, MMS zpráva, e-mail, ale také vlastní zjištění policisty PČR).
- g) *Podmínky ohledání*, zejména denní dobu, viditelnost, umělé osvětlení apod.

POPISNÁ část protokolu o ohledání místa činu obsahuje přesný popis všeho toho, co bylo ohledáním místa činu zjištěno, přibližně v tomto pořadí:⁴⁷

- a) popis místa s přesným vymezením jeho hranic a hranic ohledání,
- b) popis přístupových cest k místu činu a všeho, co na nich bylo zjištěno či nalezeno,
- c) při ohledání místa činu v místnosti i popis její podlahy, stěn, stropu, vchodů, oken,
- d) podrobný popis situace na místě činu, včetně popisu a umístění jednotlivých objektů či důležitých orientačních bodů, od nichž pak provádíme jednotlivá měření,
- e) přesný popis míst nálezu nejdůležitějších objektů trestného činu, např. místo měření,
- f) místa, kde byly nalezeny nástroje použité ke spáchání trestného činu, všechny stopy a další věcné důkazy,
- g) zvláštnosti případu, včetně předmětů z majetku poškozeného, nezajištěné uzávěry okenních křídel či zámků, polohy klíčů v zámcích apod.,
- h) zjištění negativních okolností, tedy absenci změn a znaků, které se vzhledem k provedení trestného činu na místě trestného činu předpokládají a které by tedy vzhledem k ostatním změnám a znakům na místě činu existovat měly, anebo změny

⁴⁷ Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. Str. 10

a znaky, které se v souhrnu ostatních změn a znaků jeví jako prvky nelogické, rozporné či protichůdné,

- i) popis všeho ostatního v souvislosti se spáchaným trestným činem, zejména pak cestu příchodu, pohybu a odchodu pachatele, předměty, jejichž poloha nebo stav byly v souvislosti s trestným činem měněny apod.⁴⁸

„ZÁVĚREČNÁ část protokolu o ohledání místa činu obsahuje přesný seznam a bližší popis nalezených a zajištěných stop, předmětů a dokumentů z místa činu s uvedením, jak s nimi bylo či bude naloženo, zda a kam budou nebo byly odeslány ke zkoumání a také jaká další dokumentace místa činu byla provedena a kde se nachází. Mohou zde být uvedena i prohlášení osob přítomných ohledání, včetně osob poškozených trestným činem apod.“⁴⁸

„Kriminalistická taktika doporučuje, aby před podpisem protokolu byl protokol vždy nahlas před všemi účastníky ohledání přečten a pak teprve podepsán.“⁴² Při sepisování protokolu o ohledání místa činu je nutno dále postupovat podle následujících zásad:⁴⁸

- a) formulace protokolu musí být jasná a srozumitelná, bez chyb.
- b) při popisování je nutno užívat krátkých vět a všeobecně známých výrazů.
- c) je nutno označovat jeden a týž předmět vždy stejným názvem,
- d) nelze používat neurčité, obecné či nejasné pojmy, jako např. poblíž, opodál atd.,
- e) veškeré vzdálenosti je nutné uvádět s délkovými mírami v centimetrech či metrech,
- f) po důkladném a přesném popsání jednoho ohledávaného předmětu je teprve možno přejít k popisování dalšího předmětu dalšího, nelze tedy přeskakovat,
- g) musí být zcela jasně označen centrální bod místa činu, od něhož jsou pak měřeny všechny důležité vzdálenosti na místě činu.⁴⁹

5.2 Fotografická dokumentace

Kriminalistická fotografie z místa trestného činu je důležitou částí dokumentace a nelze ji podceňovat. Proto také není možné fotografovat na místě činu nepromyšleně a libovolně. Pro úspěšný postup dalšího vyšetřování případu mohou mít význam pouze ty snímky, které s dostatečnou názorností ukazují skutečnosti popisované v protokolu

⁴⁸ Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. Str. 10

⁴⁹ Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. Str. 10-11

o ohledání místa činu. Zejména z taktického hlediska se promyšlená kriminalistická fotografie může stát relevantním důkazem proti pachateli, který se nedoznává, i když čin pravděpodobně spáchal.⁵⁰

Postup při fotografování místa činu se řídí vždy a jen konkrétními podmínkami na konkrétním místě. Z taktického hlediska v policejní praxi osvědčilo několik fází fotografování místa činu, kterými jsou⁵⁰

- a) **předběžné fotografování na místě činu,**
- b) **fotografie v průběhu ohledání místa činu,**
- c) **fotografování po ohledání místa činu.**

Předběžné fotografování na místě činu. V rámci předběžného fotografování na místě činu je účelem zejména zachycení celkové situace na místě činu ve struktuře, kterou jsme našli po příchodu na místo činu. Zde se pomocí fotografie fixují i předměty, u kterých se předpokládá, že s nimi bude během ohledání manipulováno. Zhotovují se fotografie orientační a přehledné.⁵⁰

Fotografie v průběhu ohledání místa činu v průběhu ohledání místa činu se pak fotografují jednotlivé části a úseky místa činu a stopy na nich nalezené a předměty, důležité pro další vyšetřování případu. Mají být fotografovány vždy tak, aby byla ze snímku vždy zřejmá jejich poloha k určitému pevnému bodu, který nám určuje střed ohledávaného místa činu. Tento zvolený bod nesmí být záměnný za jiný a jeho poloha nesmí být volně měnitelná. Zde je nutno v co největší míře používat zásady čísel k označení jednotlivých objektů a stop, aby nemohlo dojít k jejich záměně, měřicího pásma a dalších pomůcek. Určité objekty je nutno vyfotografovat z výšky, nikoli např. šikmým osvětlením, apod. Je vhodné využití dvou fotoaparátů, přičemž na jednom fotoaparátu pořídíme černobílé fotografie a v dalším fotografie barevné.⁵⁰

Fotografování po ohledání místa činu po ukončení ohledání místa činu je třeba opětovně fotografovat celé místo činu znovu, přičemž se využívá stejných výchozích míst jako při fotografování předběžném. Zde musíme podchytit opět všechny stopy, předměty a důležité detaily i s číselným označením tak, jak bylo postaveno v průběhu ohledání. Z taktického hlediska se doporučuje v některých případech fotografovat takto i všechny stěny místností, na kterých sice nejsou stopy, ale určité hodnotné věci, např.

⁵⁰ Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. Str. 10-11

vzácné obrazy. Tyto fotografie vlastně dokumentují místo činu těsně před opuštěním místa policisty a dokládají vybavení místností. Stává se totiž, že někteří pozůstalí ve sporech o dědictví uvádějí, že v místnosti byly vzácné obrazy, které se ztratily a mnohdy podezírají pracovníky policie.⁵¹

5.3 Topografická dokumentace místa činu

Kriminalistická topografie je nauka o zhotovování a využívání náčrtků, plánek a schémat míst trestných činů a jiných kriminalisticky relevantních míst s cílem znázornit důležité podrobnosti terénu a objektů na rovinném podkladě.⁵¹

Náčrtek, plánek, a schéma místa činu nám umožňuje zejména:⁵¹

- a) Přesně zdokumentovat stav a situaci na místě činu
- b) Orientovat se v situaci na místě činu
- c) Správně vyhodnotit důležité skutečnosti a jevy na místě činu s cílem poznat celý průběh nastalé události včetně detailů
- d) V případě potřeby provést rekonstrukci míst činu

Náčrtek místa činu je grafické vyjádření místa činu provedené jednoduchými a běžnými pomůckami s uvedením všech důležitých rozměrů, vzdáleností a velikostí v číselném vyjádření. Je podkladem ke zhotovení plánu místa činu. K jeho vyhotovení nám postačí pero či tužka, blok (nejlépe čtverečkovaný) a pravítko, metr či pásmo k přesnému měření různých vzdáleností. Náčrtek správně nadepíšeme, označíme heslem ohledávaného případu a pak zakreslíme všechny objekty, které mají význam pro ujasnění situace na místě činu či s vyšetřovaným případem souvisí. Jde zejména o polohu mrtvoly, zbraně, stanoviště svědků a ostatních stop.⁵¹

Plánek místa činu je přesně grafické vyjádření místa činu zhotovený v příslušném měřítku podle náčrtku místa činu za pomoci rýsovacích potřeb. Ke zhotovení plánu místa činu používáme průsvitného papíru, který nám značně usnadňuje práci. Každý milimetr na plánu totiž odpovídá určité vzdálenosti ve skutečnosti, avšak podle měřítka. Plánek je rovněž podepsán heslem příslušného případu, je označen záhlavním razítkem policejního útvaru, který ho vyhotovil, obsahuje číslo vyšetřovacího spisu, datum vyhotovení, měřítko, grafické měřítko

⁵¹Němec Miroslav. Kriminalistická dokumentace. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. Str. 12-13

a označení světových stran. Na plánu musí být rovněž legenda – vysvětlení jednotlivých pozic na plánu.⁵²

⁵² Němec Miroslav. Kriminalistická dokumentace. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9. Str. 13

6 Kazuistika-Rozhovor

Vzhledem k hygienicko-epidemiologickým opatřením vyhlášeným na území České republiky, nebylo možné provést rozhovor přímým kontaktem s konzultantem, kterým byl příslušník Policie ČR, níže uvedený kpt. Bc. Václav Dvořák (dále jen policista). Proto v tomto případě a po vzájemné telefonické konzultaci bylo dohodnuto, že otázky, které měly být součástí rozhovoru, mu budou zaslány na jeho pracoviště e-mailovou poštou a stejným způsobem budou získány jeho odpovědi. K této elektronické komunikaci došlo dne 10.9.2020. Uvedené odpovědi jsou doslovně citovány ze zaslané e-mailové komunikace, mezi uvedeným policistou a autorkou práce.

Položené otázky měly potvrdit nebo vyvrátit následující hypotézy:

1. Lze předpokládat, že kriminalistická metoda ohledání místa činu má zásadní význam pro vyhledávání, zajišťování a dokumentaci kriminalistických stop?

2. Je pravdou, že jsou v policejní praxi dodržovány kriminalistické zásady stanované pro ohledání, tedy zásada rychlosti, neodkladnosti, neopakovatelnosti a řízení jediným vedoucím?

3. Existují na místě ohledání negativní vlivy, které znesnadňují práci na místě činu, a také vyhledávání a zajišťování kriminalistických stop?

Samostatný seznam otázek je součástí **přílohové části**.

Na otázku č. 1 „**Jak velký význam má pro vás ohledání?**“ uvedl kpt. Bc. Dvořák následující:

„Ohledání má samozřejmě velký význam. Policejní orgán svými smysly poznává fakta o události a jejím charakteru, bezprostředním pozorováním zjišťuje, zkoumá, hodnotí a dokumentuje materiální situace nebo stav objektů, které mají vztah k prověřované události, k jejímu poznání, a především k získání důkazů a dalších informací důležitých pro trestní řízení. Hlavním cílem je nalezení a zajištění stop a ostatních věcných důkazů včetně informací, které s nimi souvisí, zajištění a objasnění mechanismu vzniku a průběhu události, odhalení a usvědčení pachatele, odhalení příčin, podmínek a motivu, které vedly ke spáchání trestného činu, nebo spáchání umožnily

a v neposlední řadě k získání základních informací pro vyšetřovací a operativně pátrací verze tak, aby bylo možné nalézt odpovědi na základní kriminalistické otázky co bylo spácháno, kdy byl čin spáchán, kde byl čin spáchán, kdo čin spáchal, jak byl čin spáchán, čím byl čin spáchán a proč byl čin spáchán.“

2) Kolik případů se objasní právě díky správně provedenému ohledání a kolik naopak ne?

„Na kvalitě provedeného ohledání místa činu závisí úspěch celého trestního řízení. Nekvalitním ohledáním nenahraditelně ztrácíme důkazy pro trestní řízení, což znemožňuje tyto důkazy uplatnit vůči pachateli a usvědčit jej. Ohledání je důkazní prostředek, který orgánům činným v trestním řízení umožňuje opatřit si přímý poznatek o skutečnosti, a uplatnit tak zásadu bezprostřednosti, a to i v řízení předcházejícím soudnímu stadiu. Vaše otázka je však trochu zavádějící a není možné na ni odpovědět. Pravděpodobně nekvalitní ohledání existují. S nimi jsem se nesetkal a jako vedoucí výjezdové skupiny bych nekvalitní ohledání nepřipustil. Předpokládám, že valná většina policejních orgánů, s ohledem na další průběhu trestního řízení, přikládá k ohledání náležitou vážnost a význam.“

3) Jak rychlá je přibližně doba příjezdu k místu činu a doba provedení ohledání?

„Na tuto otázku nelze zcela přesně odpovědět. Rychlost příjezdu na místo činu ovlivňuje mnoho faktorů, a proto nelze uvést minimální nebo maximální čas do kdy se musí policie na místo činu dostavit. Povinností každého policisty, který se jako první dozví o trestném činu nebo události, u kterých přichází v úvahu ohledání místa činu, je co nejrychleji provést nezbytná opatření k jeho zajištění.“

4) Setkal jste se někdy s nutností vrátit se na místo činu a opakovat ohledání?

„Ne, a ani neznám termín opakování ohledání. Jiná situace je v případě pokračování v ohledání místa činu. Nejdelší ohledání místa činu jsme prováděli v případě vraždy ženy v Jihočeském kraji, které trvalo téměř tři týdny.“

5) Jakým způsobem je uzavřeno místo činu, aby co nejméně narušovalo obvyklý provoz?

„Rozsah uzavření místa činu je zcela individuální a odvíjí se konkrétní situací na místě (terén, místo provedení, způsob provedení činu apod.). Doporučuje se,

aby uzavření proběhlo v co nejširším okruhu, protože lze předpokládat, že pachatel při odchodu z místa může odhodit nebo ukryt použité nástroje nebo věci. Při uzavření místa činu je možné vycházet z charakteru skutku, ale také z praxe a zkušeností policistů

a jejich schopností předvídat možné chování pachatele. Rozsah uzavření místa činu je však limitován množstvím sil a prostředků, které jsou v konkrétní dobu a v konkrétním místě k dispozici. Dalším důvodem uzavření je zabránit přístupu nepovolaných osob, poškození stop a věcí apod. Velmi často se k vyznačení uzávěry používá vyznačovací páska s nápisem „Policie vstup zakázán“. Bližší k Vaší otázce. Pokud se nachází místo činu například na komunikaci, je potřeba provést taková opatření, aby nedošlo např. k dopravním nehodám (např. zajistit objížďku apod.). Pokud je místem činu železniční trať, je nutné uzávěru provést jen po předchozím projednání s příslušným pracovníkem vlastníka nebo provozovatele tratě.“

6) Jaký způsob ohledání ve volném terénu znáte z praxe?

„V tomto případě záleží na členitosti terénu. V rovném a přehledném terénu frontální, a naopak v členitém rajónový způsob ohledání místa činu.“

7) Kolik členů tvoří průměrně výjezdová skupina? A z jakých členů se skládá?

„Do výjezdové skupiny je zpravidla určován policista služby kriminální policie a vyšetřování zařazený na úseku odhalování trestné činnosti, policista služby kriminální policie a vyšetřování pověřený vyšetřováním, kriminalistický technik, psod a další policisté podle povahy řešených případů. Do funkce vedoucího výjezdové skupiny je určován odborně nejschopnější a nejzkušenější policista. Členové výjezdové skupiny kromě policejních specialistů (např. kriminalistický technik, pyrotechnik) plní úkoly policejního orgánu a konají úkony trestního řízení. Výjezdová skupina zůstává na místě činu až do provedení všech potřebných služebních úkonů. Vedoucí výjezdové skupiny podle okolností rozhoduje, kterého člena již není na místě potřeba. Hlavním úkolem výjezdové skupiny je vyhledání, ohledání a zajištění místa činu, předmětů a stop a zpracování dokumentace z místa činu. Výjezdová skupina vyhotovuje zpravidla protokol o ohledání místa činu, předmětů a stop, topografickou a fotografickou dokumentaci, případně videodokumentaci.“

8) Účastní se často ohledání i civilní osoby?

„Ohledání místa činu provádí policejní orgán. Pokud je náležitě zajištěna ochrana stop na místě činu před poškozením, je možné, aby na místo činu vstoupily i civilní osoby (podle vás jde zřejmě o osoby, které nejsou policisté). Pod těmito „civilními osobami“, si lze představit např. státního zástupce, který zváží svou účast při provádění ohledání, a to zejména s přihlédnutím k povaze a závažnosti věci. Znalec, a to většinou v komplikovaných a závažných případech, kde se již na místě ohledání vyskytují složité odborné problémy (např. ohledání místa činu po spáchané vraždě, po požáru nebo výbuchu, průmyslové havárii, těžké dopravní, zejména železniční nebo letecké nehodě apod.). K výkonu ohledání je možné přibrat i obviněného, poškozeného, nebo svědky, zejména je-li potřeba ověřit jejich údaje. Účast těchto osob se však nutně vždy důkladně zvážit, neboť mimo pozitivní stránky, např. prověření jejich výpovědi na místě činu, může mít jejich účast i negativní důsledky, neboť může vést k ovlivnění a upravení jejich výpovědi podle získaných poznatků při ohledání apod. Základním požadavkem k účasti uvedených osob při ohledání je jejich předchozí výslech. Dále to mohou být různí specialisté, pracovníci státního odborného dozoru, v případě mimořádných událostí členové havarijních komisí apod. Dále to mohou být nezúčastněné důvěryhodné osoby, které svojí přítomností zvyšují objektivitu ohledání.“

9) Setkal jste se, případně jak často se stává, že se chytí pachatel ještě na místě činu?

„Ano, setkal, a to ve více jak v deseti případech. Případů zadržení pachatele na místě trestného činu je celá řada, ale jak často, to je spíš otázka pro statistiky. Rozhodně převažuje situace, kdy přímo na místě pachatel zadržen není.“

10) Kam nejčastěji pachatelé ukrývají; zahazují předmět použitý při spáchání trestného činu?

„V případě ukrývání předmětů velice individuální. Jedná se např. o různé sofistikované skrýše v bytových nebo nebytových prostorech (psí boudy, komíny, podlahy, mrazáky atd.). V případě zahazování předmětů použitých při spáchání trestného činu se jedná o místa, které jsou obecně považována za téměř nedostupná nebo lidem odporná, anebo běžně nepřístupná. Může se jednat a v mnoha případech se jedná o: vodní toky, vodní nádrže, septiky, zatopené lomy, doly, skládky apod.“

11) Jak nejdále od místa činu se našel předmět či stopa podstatná pro vyšetřování?

„Rumunsko, Itálie, USA, Brazílie.“

12) Kdo zhotovuje náčrtek a plánec místa činu, případně schéma a jakým stylem?

„Náčrtek, plánec a fotodokumentaci zpracovává kriminalistický technik. Stylem máte zřejmě na mysli „metodou“. Pokud metodou, tak metodou pravoúhlého měření, průsečnou nebo trojúhelníkovou metodou“

13) Jaký typ dokumentace místa činu znáte z praxe?

„Za svou, více jak 30 letou praxi, jsem při ohledání místa užil koncentrický, excentrický, frontální a rajónový způsob ohledání. Z vyjmenovaných způsobů nejvíce koncentrický.“

14) Jaký byl nejzajímavější předmět použitý ke spáchání trestného činu, se kterým jste se setkal nebo slyšel od kolegů?

„Na tuto otázku neumím jednoznačně odpovědět. Vždy je použitý předmět, nástroj, stroj, přístroj použitý ke spáchání trestného činu nějak zajímavý. Pohybují se v oblasti páčidel, krumpáčů, nožů, seker, šroubováků, střelných nebo sečných zbraní – jako vražedných nástrojů, sofistikované kybernetické kriminality apod.“

Vyhodnocení rozhovoru ve vztahu k předem stanovaným hypotézám.

Hypotéza č.1 zněla: *„Lze předpokládat, že kriminalistická metoda ohledání místa činu má zásadní význam vyhledávání, zajišťování a dokumentaci kriminalistických stop?“*

Předpoklad uvedený v hypotéze č. 1 byl jednoznačně potvrzen policistou v jeho odpovědi na otázku č. 1. V ostatních otázkách odpověděl nejasně, ale lze z nich logicky dovodit, že ohledání místa činu je zásadním zdrojem informací pro práci police. Tedy předpoklad uvedený v hypotéze č. 1 byl potvrzen.

Hypotéza č. 2 zněla: *„Je pravdou, že jsou v policejní praxi dodržovány kriminalistické zásady stanované pro ohledání, tedy zásad rychlosti, neodkladnosti, neopakovatelnosti a řízení jediným vedoucím?“*

Tento předpoklad byl ověřen, i když nepřímo, odpovědí policisty na otázku č. 3, ve které uvedl, že: „*Povinností každého policisty, který se jako první dozví o trestném činu nebo události, u kterých přichází v úvahu ohledání místa činu, je co nejrychleji provést nezbytná opatření k jeho zajištění.*“, z čeho lze dovodit, že zásada rychlosti a neodkladnosti je v reálných podmínkách výkonu služby policistů dodržována.

V otázce č. 4 policista uvádí: „*Ne, a ani neznám termín opakování ohledání. Jiná situace je v případě pokračování v ohledání místa činu.*“, pak je možno konstatovat, že v reálných podmínkách policejní práce je dodržována zásada neopakovatelnosti ohledání. Tedy byla potvrzena **hypotéza č. 2.**

Odpovědí na otázku č. 7, bylo ověřeno, i když opět nepřímou, že **zásada řízení ohledání jediným vedoucí** se v policejní praxi dodržuje, a to výrokem policisty: „*Do funkce vedoucího výjezdové skupiny je určován odborně nejschopnější a nejzkušenější policista.*“ Touto odpovědí byla rovněž potvrzena **hypotéza č. 2.**

Hypotéza č. 3. zněla: „*Existují na místě ohledání negativní vlivy, které znesnadňují práci na místě činu a také vyhledávání a zajišťování kriminalistických stop?*“

Na tuto otázku odpovídá policista hned v několika otázkách. Hned v otázce č. 2 bylo zjištěno, že se zajištěním relevantních stop souvisí kvalita vyšetřování jako taková. Především proto, že sám policista uvádí v odpovědi na tuto otázku č. 2 toto: „*Nekvalitním ohledáním nenahraditelně ztrácíme důkazy pro trestní řízení, což znemožňuje tyto důkazy uplatnit vůči pachateli a usvědčit jej.*“

V určitých situacích ztěžují zajišťování stop a ohledání místa činu také okolnosti, za kterých se čin stal. V takových případech je v praxi nutné využít i konkrétního znalce. Je potřebný zejména tam, kde „*se vyskytují složité odborné problémy (např. ohledání místa činu po spáchané vraždě, po požáru nebo výbuchu, průmyslové havárii, těžké dopravní, zejména železniční nebo letecké nehodě apod.)*“. I zde policista potvrzuje předpoklad uvedený v **hypotéze č. 3.**

Závěrem této kapitoly lze konstatovat, že vytyčené hypotézy byly potvrzeny, i když v některých svých částech nepřímo, což lze dovodit logickým úsudkem z obsahu získaných odpovědí od dotázaného policisty.

Závěr

Cílem práce bylo provést rozbor kriminalistické metody „*Ohledání místa činu*“ a provádění dalších úkonů policisty na tomto místě směřující k získání kriminalisticky relevantních stop a jiných důkazů.

Pro splnění všech cílů bylo zapotřebí použít metody shromažďování dat, analýzy, syntézy a dedukce informací uvedených v odborné literatuře. K vytvoření práce byla použita také metoda dotazníková. V jednotlivých kapitolách byly popsány úkony Policie ČR na místě činu a další okolnosti spojené s nimi.

Praktická část měla za účel potvrdit nebo vyvrátit obsah, zde uvedených hypotéz na základě rozhovoru, který byl proveden formou e-malové korespondence, a analýzou jednotlivých odpovědí policisty na kladené otázky. Těmi bylo potvrzeno, že v praxi příslušníci PČR postupují podle postupů a metodiky stanovené kriminalistikou, které jsou uvedeny v části teoretické.

Jako doplnění a dvojí ověření informací z teoretické části, obsahuje přílohová část shrnutí získaných informací v konkrétních příkladech z knihy „*LOVEC PŘÍZRAKŮ*“, kde kriminalista Jiří Markovič popisuje případy, které za svoji kariéru zažil a které byly určitým způsobem zajímavé.

Na základě výše uvedených informací, lze konstatovat, že ohledání místa činu je v současnosti velmi dobře propracované, kriminalistická věda vyvinula dostatečné množství metod, postupů a doporučuje vhodné prostředky, kterými lze vyhledat potřebné kriminalistické stopy. Zároveň platí, že i v policejní praxi je nezbytné a jsou skutečně dodržovány kriminalistickou stanovené postupy a zásady pro ohledání místa činu. Tak policisté i jiné OČTŘ získají adekvátní důkazní materiály pro svoji práci.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. Straus Jiří a kolektiv. *Kriminalistická taktika*. 2. vyd. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 291 s. ISBN 978-80-7380-095-6.
2. Straus Jiří. *Kriminalistika, kriminalistická taktika*. 1. vyd. Praha : Vydavatelství PA ČR, 2004. 174 s. ISBN 80-7251-165-3.
3. Němec Miroslav. *Kriminalistická dokumentace*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR. 2009. str. 142. ISBN 978-80-7251-307-9.
4. Chmelík Jan a kol. *Rukověť kriminalistiky*. Plzeň. Aleš Čeněk s.r.o. 2005. ISBN 80-86898-36-9. 532 str.
5. Musil Jan, Konrád Zdeněk a kol., *Kriminalistika*. 1.vyd., Praha : C.H.Beck, 2001. 512 s. ISBN 80-7179-362-0.
6. Straus Jiří, Porada Viktor., *Kriminalistické stopy. Teorie, metodologie, praxe*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2012., 506 s. ISBN 978-80-7380-396-4. Str. 105
7. Markovič Jiří. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Šulc Viktorín. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432.
8. Němec Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty a studenty Policejní akademie České republiky v Praze*. 1. vyd., Praha : ABOOK s.r.o. 2017, ISBN: 978-80-906974-0-9. 548 s.
9. Porada Viktor a kol. *Kriminalistika : Technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2019, 1205 s., ISBN 978-80-7980-741-2.
10. HEJDA, J. a kol. *Základy kriminalistiky a trestního práva*. Praha: Oeconomica, 2003. 76 s. ISBN 80-245-0560-6.
11. STRAUS, J., et al. *Kriminalistická technika: 3. rozšířené vydání*. Plzeň: Aleš Čeněk s. r. o., 2012. 446 s. ISBN **978-80-7380-409-1**.

Elektronické zdroje

1. Zatloukal Marek. *Teorie a praxe přípravného řízení trestního*. [online] Brno. 2010 [15. 12. 2018]. Dostupné z https://is.muni.cz/th/hupme/finalni_bakalarka.pdf. Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.
2. Chvíla Emanuel. *Kriminalistická stopa jako důkazní prostředek v trestním řízení*. [online] Brno. 2011 [28.12.2018]. Dostupné z <https://is.muni.cz/th/hsi>

pc/Kriminalisticka_stopa_jako_dukazni_prostredok_v_trestnim_rizeni.pdf.

Bakalářská práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

3. Vichlenda Milan. *Kriminalistika*. [online]. Karviná : střední odborná škola ochrany osob a majetku s.r.o. 2011. [30.12.2018]. Dostupné z: <http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminalistika.pdf>.
4. Mgr. Fryauf Martin. *Kriminalistická identifikace*. [online] Brno : Bezpečnostně právní akademie Brno, s.r.o. 12.5.2014. [15.2.2019]. Dostupné z: http://dum.bpa-brno.cz/grant/VY_32_INOVACE_FRY2.pdf.
5. *Orgány činné v trestním řízení*. [Online]. [17.2.2019]. Dostupné z: <http://www.trestni-rizeni.com/vyklad-pojmu/organy-cinne-v-trestnim-rizeni>.
6. Kollár Ladislav. *Kriminalistická stopa*. [Online]. Brno, 2016. [17.2.2019]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/enhgx/BP_Kollar_420655.txt. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.
7. Vágner Petr, DiS. *Kriminalistická identifikace*. [online]. Ostrov, 2015. [28.2.2019]. Dostupné z: <https://docplayer.cz/69042021-Bakalarska-prace-kriminalisticka-identifikace.html>. Bakalářská práce. Vysoká škola regionálního rozvoje.
8. prof.PhDr.Rudolf Kohoutek,CSc. *Slovník cizích slov*. [Online]. [2.3.2019] Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/modus-operandi>
9. *Identifikace zvířat*. [online]. [7.3.2019]. Dostupné z: <file:///C:/Users/HP/Downloads/Identifikace%20zvirat.pdf>.

Legislativní dokumenty

1. Zákon č. 141/1961 Sb. O trestním řízení soudním. Částka 66. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1961-141?>

Přílohová část 1 - rozhovor

1. Jak velký význam má pro vás ohledání?
2. Kolik případů se objasní právě díky správně provedenému ohledání a kolik naopak ne?
3. Jak rychlá je přibližně doba příjezdu k místu činu a doba provedení ohledání?
4. Setkal jste se někdy s nutností vrátit se na místo činu a opakovat ohledání?
5. Jakým způsobem je uzavřeno místo činu, aby co nejméně narušovalo obvyklý provoz?
6. Jaký způsob ohledání ve volném terénu znáte z praxe?
7. Funguje v praxi „Řízení ohledání jediným vedoucím“? Nebo to funguje jinak?
8. Kolik členů tvoří průměrně výjezdová skupina? A z jakých členů se skládá?
9. Účastní se často ohledání i civilní osoby?
10. Setkal jste se, případně jak často se stává, že se chytí pachatel ještě na místě činu?
11. Kam nejčastěji pachatelé ukrývají; zahazují předmět použitý při spáchání trestného činu?
12. Jak nejdále od místa činu se našel předmět či stopa podstatná pro vyšetřování?
13. Kdo zhotovuje náčrtek a plánek místa činu, případně schéma a jakým stylem?
14. Jaký typ dokumentace místa činu znáte z praxe?
15. Jaký byl nejzajímavější předmět použitý ke spáchání trestného činu, se kterým jste se setkal nebo slyšel od kolegů?

Vizitka dotázaného

kpt. Bc. Václav Dvořák

vrchní komisař

vaclav.dvorak5@pcr.cz

KRAJSKÉ ŘEDITELSTVÍ POLICIE JIHOČESKÉHO KRAJE

Odbor obecné kriminality

1. oddělení obecné kriminality

Lannova 26

370 74 České Budějovice

Přílohová část 2 – Případ první

„Kráska v bílém“

Zde bude prezentován případ pravomocně odsouzeného Vladimíra Tekverka za trestný čin vraždy. Tento muž byl odsouzen k trestu odnětí svobody. V literatuře, ze které jsou čerpány informace k tomuto případu, se uvádí, že byl odsouzen k: „*dvaceti pěti let odnětí svobody ve III. nápravně výchovné skupině, s uložením psychiatrické léčby se sexuologickým zaměřením, stejně jako s uložením trestu propadnutí kuchyňského nože, který posloužil jako vražedný nástroj.*“⁵³

Nejsou zde zcela patrné prvotní úkony ohledání místo činu, ale je zde spíše kladen důraz na osobnost pachatele, kdy vysoce inteligentní muž dokáže spáchat trestný čin. Zajímavé je také jeho konání ve výkonu trestu.

Vladimír Tekverk (dále jen Tekverk) byl slušný a bezúhonný občan s velkým pracovním potenciálem. Ani v jeho dětství nebyly známé žádné problémy, neměl za sebou žádnou traumatizující událost. Vystudoval vysokou školu, absolvoval základní vojenskou službu, oženil se a měl syna. Následně si našel práci jako technolog u leteckých služeb. V práci s ním byli spokojeni, nikdo si na něj nestěžoval. Dá se říct, že spokojený život změnil dne 6. 7. 1979, kdy se Tekverk stal vrahem.

Již od mladého věku se u Tekverka projevovaly známky sadismu. Přistihl se, že má zálibu ne přímo v ubližování jako takovém, ale že se mu líbí pohled na krev, na to jak ubližuje druhým, například ženám. Věděl, že to nejspíš nezapadá do takzvané normálnosti a svůj „chtíč“ skrýval.

Na jeho manželství to vliv nemělo, nikdo neměl tušení. Sám Tekverk při své inteligenci, a bohužel k jeho škodě a ke smůle oběti, nevyhledal žádnou odbornou pomoc. Řešil to samostudiem v knihovně, kde hledal odborné knihy a názory odborníků. Postupem času už mu ale nestačilo se jen samo vzdělávat, začat pocíťovat, že zkrátka potřebuje víc. Že si to musí vyzkoušet. Nikomu se nikdy nesvěřil. Báł se, že by ho všichni, především manželka, odsoudila jako člověka a donutila by ho jít k lékaři. To on odmítal, protože věřil, že si pomůže sám. Dva měsíce před útokem u sebe začal nosit nůž. Přimo ve své výpovědi uvádí: „*Oficiálně jsem si namlouval, že*

⁵³ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 163

ho nosím, abych si mohl nakrájet svačinu. Ale ve skrytu duše jsem věděl, že to je jinak.“⁵⁴

Den vraždy byl jako každý jiný. Strávil den v práci. Po práci jel domů, kde pomohl manželce vynést nákup, pak se ještě do práce vrátil. Poté jel ještě ke svému kamarádovi za účelem vrácení půjčené knížky. Spolu s kamarádem pak navštívili restaurační zařízení, kde měl čtyři piva. Zpětně uvedl, že na sobě nepocítil nejmenší známku opilosti. Domů jel nočním autobusem, kde jeho pozornost upoutala bíle oděná dívka. Výstupní zastávku měli stejnou. Tekverk se jí začal více všimát. Její věk odhadl na dvacet let, ačkoli se později ukázalo, že jí bylo pouhých šestnáct. V tu chvíli si uvědomit nutnost čehosi, co musí udělat a čemu se neubrání.

Ještě v autobuse sáhl po noži. V hlavě měl mnoho myšlenek, které evokovaly představy, co by chtěl s mladou dívkou udělat. Vyhodnocoval nejrůznější scénáře a okolnosti. Zda ho někdo uvidí? Kde je to nejvhodnější místo? Kam jí bodnout? Co když jí přijde někdo na pomoc? Vedle otázek ho zároveň přepadala pocit výčitek, přece jen měl rodinu.

V blízkosti krátkých schodů mladou dívku dostihl. Ta nejspíš dostala strach a začala zrychlovat. Tekverk byl ale moc blízko. Když byl těsně za ní, natáhl ruku s nožem a bodl ji zezadu do zad. Následovně pokračoval dalšími pěti ranami, především do boku a do hrudníku. Náhle se ozval křik ženy z blízkého balkonu, ať dívku nechá být! To Tekverka zastavilo a začal utíkat pryč. Cestou ještě zahodil nůž a během jeho útěku slyšel opětovný křik ženy, že ho poznala.

Běžel domů. Zamkl se a v tu chvíli si uvědomil následky svého činu. Téměř okamžitě se přiznal své ženě, že je vrah. Ta mu zpočátku nevěřila, ale po spatření krve na jeho oblečení názor změnila. Hned se oba vydali směrem na policejní oddělení, kde ale nikdo nebyl. Mezitím však už byly policejní složky na místě činu, kde zahájily prvotní ohledání. Tekverk k nim přišel a označil se za sadistu.

Po příjezdu na policejní stanici se Tekverk poprvé setkal s vyšetřovatelem Markovičem. Markovič v knize popisuje svoje první dojmy z Tekverka. Vzhledem k jeho dvaceti šesti letům zkušeností na oddělení vražd neměl na Tekverka jiný názor než na ostatní pachatele, které viděl dříve. Bral v potaz Tekverkovo dosavadní

⁵⁴ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 142

bezproblémový život. Přitěžující okolností byla skutečnost, že oběti Ivaně Haviarové bylo pouhých šestnáct let. Proto se případ řešil jako vražda dítěte ne jako vražda dospělé ženy.

Začalo se řešit, jestli někdo mohl tušit o Tekverkově deviaci. Lidé z jeho okolí o něm vypověděli, že byl tichý typ, který se zásadně s ničím nesvěřoval. Takový typ je podle Markoviče typický pro pachatele podobné činnosti. Dále policie zjišťovala okolnosti o Ivaně Haviarové. Studovala první ročník místního gymnázia. Ten večer byla na divadelním představní a hned po něm jela nočním autobusem domů. Potvrdilo se tedy, že byla náhodou Tekverkovou obětí. Nabízela se otázka, jak je možné, že někdo s takovým intelektem a spořádaným životem může něco takového udělat.

Když se zpětně vrátíme přímo k činu, Tekverk vypověděl, že slyšel křik z dálky, který na něj volal, že ho poznal. Jednalo se skutečně o svědkyni Zdeňku Charvátovou. Svědkyně v osudnou chvíli opravdu stála opodál na balkoně svého bytu a čin viděla. Ve skutečnosti vraha ale nepoznala, svým výkřikem ho chtěla jen zastrašit. Právě paní Charvátová společně s dalšími sousedy přivolali policii a záchrannou službu, přičemž lékař na místě konstatoval smrt dívky.

Co se týče procesního charakteru případu, Markovič uvedl, že případ měl spíše procesuální a dokumentační charakter než charakter detektivní. Pachatel byl totiž hned obviněný vzhledem k jeho okamžitému doznání. Navíc vražedná zbraň, již zmíněný nůž, ležel hned vedle Ivany, kde ho Tekverk odhodil. Po zaprotokolování těchto okolností se čekalo na výsledky znaleckých zkoumání. V tomto případě na posudky z oboru soudní psychiatrie, sexuologie a psychologie. Řešilo se totiž, zda byly či nebyly sníženy Tekverkovy rozpoznávací a ovládací schopnosti, resp. zda byl příčetný a uvědomoval si průběh a následky svého počínání. Motivací činu se nakonec potvrdila sexuální úchylka. Opět vzhledem k Tekverově inteligenci a k létům popírání deviace znalci dospěli k závěru, že byl Tekverk při svém činu plně příčetný. Případ se zdál být uzavřený do chvíle, kdy Tekverk změnil výpověď.

Přišel s novou teorií, že Ivanu Haviarovou vlastně znal. Popsal do detailu příběh jejich seznámení. Údajně se potkali někde v baru a s Ivanou měl poměr utajovaný před Tekverkovou manželkou. Po nějaké době známosti mu Ivana prý dala ultimátum, že si musí vybrat, buď ona nebo manželka. Tekverk nechtěl „rozbít“ rodinu, a tak mu Ivana začala vyhrožovat, že půjde vše říct jeho manželce. Tekverk se začal bát, že to

Ivana opravdu udělá, a v tu chvíli začal uvažovat, že není jiné cesty než Ivanu zabít, umlčet. Na otázku, jak to bylo s předchozí výpovědí Tekverk odpověděl, že zpanikařil a že byl s manželkou a nechtěl tak, aby se dozvěděla pravdu. Manželka se ho samozřejmě ptala na podrobnosti a Tekverka nenapadlo nic lepšího než sadismus.

Zajímavé také bylo, kolik toho vypověděl o své deviaci. Naprosto přesně popsal pocity typického člověka s tímto onemocněním. Tekverk vypověděl, že měl zálibu v literatuře s tématem sadismu a tím se vysvětlovaly jeho hodiny strávené v knihovně. K činu samotnému uvedl, že si pamatuje jen minimálně informací. *„Proč jsem změnil výpověď? Pochopil jsem, že se mi manželství stejně nepodaří udržet, tím se mi zhroutila hlavní motivace, proč předstírat sadismus.“*⁵⁵

Podle kriminalisty Markoviče je změna výpovědi zcela normální záležitostí, dělá to spousta pachatelů. Vysvětluje, že to je tím, že pachatel je vystresovaný výsledkem, vazební věznicí. Neustále tedy přemýšlí nad svým činem a „vylepšuje“ svou výpověď a chce, aby byla verze „přijatelnější“. Markovič měl od začátku o Tekverkově druhé verzi pochyby. Mezi čtyřma očima Markovič vyjádřil Tekverkovi svou nedůvěru v jeho verzi. Nejneuvěřitelnější mu přišlo, že člověk takové inteligence jako je Tekverk, by se tak „hloupě“ a nepromyšleně zbavil nepohodlné milenky. Navíc jak může takový člověk jako je Tekverk udělat z nevinné mladé dívky „zákeřnou“ osobu. Markovič zdůraznil, že mu přišlo opravdu nejvíce zvláštní, že touto verzí výpovědi přišel tak o svou jedinou polehčující okolnost – sadistickou deviaci. Jevil by se totiž jako člověk, který se svou nemocí bojoval a nakonec prohrál. Až do podání obžaloby se Tekverk své výpovědi držel.

Markovič společně s dalšími specialisty sestavili deset bodů, které Tekverkovo výpověď vyvrací. Hovoří se v nich o neexistujících důkazech o tom, že by se Tekverk s Haviarovou znali z dřívější doby, navíc podle svědků – kamarádky Ivany nebyla ten typ, co by si tak lehkomyšlně začal s ženatým mužem.

Podle kamaráda Tekverka se spolu nikdy nebavili o ženách, což opět „sedí“ spíše na původní verzi devianta. Co se týče kapesního nože, jeho velikost nesedí na „krájení svačiny“, je tedy patrné, že nůž byl určen opět na účely spojené s deviací. *„Samotný způsob provedení činu je typický pro nepromyšlené, afektivní a pudové*

⁵⁵ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 154

*jednání devianta.*⁵⁶ Pokud by se uvěřilo druhé výpovědní verzi „nepohodlné milenky“, předpokládalo by se, že vražda bude promyšlená, tajná, navíc od člověka, co se tolik zajímá o knihy, s detektivním dějem. Závěr všech bodů je ten, že Tekverkova druhá výpověď byla jasně vykonstruovaná a po vyšetření na sexuologii bylo definitivní, že Tekverk má sexuální deviaci.

V knize se uvádějí Tekverkovy myšlenky a pocity, které ve většině napsal až ve Valdicích, ve výkonu trestu. Své myšlenky velmi detailně popisuje od prvopočátku, co viděl Ivanu, přes jeho názory na všechny angažující se na jeho případu. Rozebral pečlivě každé vyšetření, každou výpověď. Autorku zaujalo, s jakou přesností jsou vyjádřeny myšlenky takového pachatele. Místy to byly názory až téměř odborné. Rozebíral prakticky sám sebe, ptal se na otázky, na které si odpověděl a odůvodnil, přemýšlel nad dalšími variantami sebe samého.

Senát Městského soudu v Praze dne 18. 12. 1979, pod vedením JUDr. Miroslava Topinky zasedal na přelíčení případu, žádnou změnu ale nepřinesl. Promlouvali zde kromě obžalovaného také specialisté z odvětví psychologie, psychiatrie, sexuologie. Senát vyjádřil jasné stanovisko, že Tekverkova druhá výpověď je vymyšlená. Vzal v potaz i deset bodů sestavených Markovičem a kolektivem. Jedním z posledních měl slovo znalec MUDr. Pavel Zemek, který uvedl, že rozpoznávací a ovládací schopnosti nebyly utlumeny, tedy Tekverk jednal naprosto přičetně. Další okolnost byla ta, že opět vzhledem k Tekverkově inteligenci nebylo možné, aby Tekverk byl mimo svou kontrolu. Jiná situace by prý byla, pokud by byl pachatel průměrné, či podprůměrné inteligence.

Senát dále zkonstatoval, že Tekverkův čin v sobě nese vysoký stupeň společenské nebezpečnosti. „*Soud proto spatřuje naplněny podmínky trestného zákona, totiž že obžalovaný jednal zvlášť zavrženíhodným způsobem a ze zvlášť zavrženíhodné pohnutky.*“⁵⁷ Soud také doporučil Tekverkovi, aby si sám zažádal o provedení kastrace společně s lobotomickým zásahem do mozku. Polehčující okolností pro Tekverka byl dosavadní spořádaný život a také to, že Tekverk svůj čin neobhajoval, naopak sám uvedl, že to od něj bylo špatné.

⁵⁶ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 156

⁵⁷ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 162

Tekverk společně s jeho obhájcem podali proti dvaceti pěti letému trestu odnětí svobody odvolání, zejména proti výši trestu. Dále se spekulovalo o termínu „zvlášť zavrženíhodná pohnutka“.

12. 4. 1980 zasedl senát Nejvyššího soudu ČSSR za předsednictví promovaného právníka Františka Boumy pro projednání kauzy v odvolacím řízení. Výše trestu zůstala nezměněna, avšak bylo zrušeno rozhodnutí Městského soudu podrobení se psychiatrickému vyšetření se sexuologickým zaměřením. Soud uznal námitku obžalovaného, že jeho pohnutka k činu byla zaviněna pudem devianta, tudíž je nezapříčiněná, bez viny. Nedá se tedy hodnotit jako zavrženíhodná. Rozsudek skončil poučením, že se proti tomuto rozhodnutí není možné odvolat. Z obžalovaného Tekverka se stal odsouzený.

Závěrem se k případu vyjadřuje Markovič. Případ jako takový zapadá do scénářů mnoha dalších případů, avšak tento případ Markoviče uchvátil kvůli osobnosti pachatele, jak je celkově možné, že takový člověk s rodinou a slušnou prací udělá něco takového. Navíc se stala další zvláštní věc. Po skončení soudu a nástupu odsouzeného do výkonu trestu projevil Tekverk zájem otevřeně a veřejně mluvit o jeho deviaci a díky jeho inteligenci tak mohl pomoci pochopit takové typy i uznávaným odborníkům zabývající se tímto odvětvím.

Tekverk ve výkonu sepsal, jak už autorka zmínila dříve, spousty spisů, ve kterých popisoval svůj případ, ale i o myšlení devianta obecně. Tekverk byl vzorný i ve výkonu trestu, a tak po patnácti letech odpykání trestu měl první vycházku mimo vězení bez dozoru.

Zvláštní bylo, že jeho první návštěva nesměřovala za rodinou a kamarády, jak by se dalo předpokládat, ale právě za vyšetřovatelem Markovičem. Sám Markovič vzpomíná v dobrém na jejich setkání a to prý i po propuštění Tekverka trvale z věznice roku 1996. Po odchodu Markoviče do důchodu už se s Tekverkem nikdy nesešel.

Ačkoli v tomto případě není popsáno ohledání místa činu, je však zcela nepochybné, že jeho ohledání, ohledání zemřelé a řádná dokumentace a protokolace stavu místa činu přinesly stěžejní důkazy pro soud, ale také důležité poznatky pro kriminalisty na základě kterých mohli prokázat průběh činu v návaznosti na jednání pachatele, souvislost poranění děvčete s vražedným nástrojem a s jednáním Tekverka. Rovněž byla důležitá dokumentace z místa činu, která byla předkládána jak pachateli,

tak soudu, která umožnila trvalému a velmi podrobnému zachycení místa činu pro trestně procesní úkony.

Přílohová část 3 – Případ druhý

„Záhada Prokopského údolí“

Druhý případ se zabývá dvojnásobnou vraždou nezletilých dívek, které se staly, dá se říct, náhodnými oběťmi pachatele Františka Zenkera. Ten byl odsouzen za trestný čin vraždy k *„patnácti letům odnětí svobody, což bylo maximum podle trestního zákona v roce 1968, kdy byl trest spáchán.“*⁵⁸

Dne 8. 6. 1968 šly dvě dívky na koupaliště, ze kterého už se ale nevrátily. V ten samý den probíhal pohřeb místního holiče pana Hettnera. Než obě matky nahlásily dívky jako pohřešované, začaly je hledat nejdříve samy. Hledaly je právě na koupališti, kam obě dívky měly namířeno. Tam jim ale jejich vrstevníci řekli, že ani jednu z nich ten den neviděli. Matky dívek šly tedy na tehdejší součást Veřejné bezpečnosti (dále jen VB), kde nahlásily jejich pohřešování. Příslušníci VB prozatím zamítli vyhlášení pátrání z důvodu toho, že je to zbytečné, když *„si dvě puberťačky v horkém prázdninovém dni protáhly večerku“*.⁵⁰

Ten den po desáté hodině večerní se sešli místní občané a začali dívky hledat sami. Začali na cestě ke koupališti, protože jinou cestou dívky jít na koupaliště nemohly. Cesta vedla kolem hřbitova a kolem místního lesa „Punčocha“.

V této části případu vyšetřovatel poukazuje na výsledky svědků. Prvním výsledkem je výslech pana Miroslava Bartáčka, který uvedl, že prohledali všechna tmavá místa cestou k lesu, až ke zmíněnému lesu došli. Zde Bartáček vypovídá, že slyšel křik pana Rudolfa Unčovského, který našel obě dívky, obě mrtvé. Pan Rudolf Unčovský byl otec jedné z dívek, o to hůř, že našel dívky právě on. Po přivolání lékaře na místo činu už jen byla konstatovaná smrt u obou dívek. Jako příčina smrti byla učena *„vnitřní zranění po zásahu střelnou zbraní do životně důležitých míst“*.⁵⁰

Příslušníci VB uzavřeli a zajistili místo činu a čekali do příjezdu výjezdové skupiny kriminální služby, kterou tvořili konkrétně vyšetřovatel, „operativci“, kriminalistický technik, jehož úkolem bylo zajišťování všech relevantních kriminalistických stop. Vzhledem k denní, resp. noční době, kolem půlnoci, nechali

⁵⁸ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 12-44

kriminalisté ohledání místa činu na ráno. Místo činu ale zůstalo celou noc střeženo určenými příslušníky VB. Z místa činu však byla odvezena po zadokumentování obě těla mrtvých dívek.

Vyšetřovatel případu major Jaroslav Zahrádka později uvedl, že místo činu nebylo střeženo kvůli chycení pachatele, který by se mohl vrátit na místo činu, ale bylo střeženo proto, aby tam nechodili místní obyvatelé a jiní „zvědavci“, kteří by zcela jistě zničili pachatelovy stopy a vytvořili by stopy, které s případem nesouvisí a tím by mohli ovlivnit další vyšetřování případu.

V protokolu ohledání místa činu bylo uvedeno, že ohledání začalo v pět hodin ráno a mělo být skončeno v deset hodin ráno. Mezitím další policisté vyslýchali svědky a probíhala také nařízená pitva. Ve fotografické dokumentaci z místa činu jsou orientační fotografie, na kterých je zachycen les Punčocha z pohledu od obce Jinonic i opačně. Na dalších stránkách této dokumentace jsou orientační fotografie, na kterých je zachycen skalnatý sráz i koupaliště, které měly dívky navštívit.

Fotodokumentace obsahuje polodetailní fotografie místa nálezu obětí, které bylo zhruba šest set metrů od hřbitova. První, Jana Unčovská, byla nalezena ležící na zádech, s krví na obličeji, pravou rukou nataženou za hlavu a druhou svisle od těla. Měla na sobě vyhrnuté šaty a byl vidět průstřel jejího hrudníku. Zvláštní bylo, že měla nazutu jen jednu botu, druhá bota se vůbec nenašla.

U nohou Jany Unčovské ležela druhá dívka, Jarmila Kamenovová. Tělo této dívky leželo obráceno břichem a obličejem k zemi. Tělo této oběti bylo zcela oblečeno, kromě polo vyhrnuté košile. Ta ale botu neměla ani jednu. Kriminalisté vyloučili sexuální napadení i útok devianta, protože obě dívky měly nedotčené spodní prádlo. Na otázku, proč tedy měly obě dívky vyhrnuté oblečení, je odpověď nasnadě. Ohledáním místa, kde byla těla obětí nalezena, a jeho okolí, kriminalisté došli k závěru, že pachatel zastřelil obě dívky jinde. Z tohoto místa odtáhl těla zavražděných dívek po zemi a následně je shodil z popsaného srázu.

Příslušníci VB a kriminalisté proto rozšířili místo ohledání a zjistili, že první trasologická stopa, která by mohla souviset s činem, byla nalezena u akátového stromu, který se nacházel pár metrů od lesa, byla blízko cesty kolem hřbitova a mohla pocházet od pachatele, protože se v blízkosti tohoto místa našly stopy po střelbě, nábojnice, krev a otěry. Osvětřila se i ztráta bot. Boty zřejmě mrtvým dívkám spadly již během

transportu jejich těl pachatelem, kdy se jim uvolnily z nohou. Tyto boty byly nalezeny v blízkém křoví, kam je zřejmě pachatel zahodil.

Protokol o pitvě Kamenovové byl sepsán 9. 7. 1968 pod vedením profesionálů svého oboru pana profesora MUDr. Jaromíra Tesaře a pana MUDr. Františka Nádvorníka. Byly zde údaje jako výška a váha dívky a jako příčina smrti bylo určeno „zakrvácení dutiny hrudní při střelné ráně obou plic a srdce, další dva projektily zasáhly hrudník a mozek“.⁵⁹ Pitva druhé dívky, Unčovské, probíhala stejným způsobem, opět zapsání výšky, váhy a příčina smrti byla určena takto: „zakrvácení levé poloviny dutiny hrudní a dutiny břišní při střelné ráně do levé plíce a jater, dále pohmoždění mozku při průstřelu hlavy. Unčovskou zasáhl ještě jeden projektil. Průstřel levého boku, ovšem nedošlo ke zranění důležitých orgánů v těle.“⁵¹

Kriminalisté nakonec konstatovali, že dohromady tedy obě těla zasáhlo celkem šest projektilů, nicméně smrtelných zásahů bylo jen pět. Poslední výstřel byl mimo dívky, který zasáhl akátový strom blízko místa, kde k vraždám došlo. Kriminalisté tak zajistili střely z těl obětí, střelu z místa činu a nábojnice jako kriminalistické balistické stopy a zaslali je na znalecké zkoumání.

Kriminalistcko-technické zkoumání z oboru kriminalistické balistiky přineslo následující poznatky. Jednalo se o náboje z pistole ČZ – vzor 50, ráže 7,65 mm, střela pocházela, byla vystřelena, ze střední vzdálenosti, takže pachatel nepochybně stál poblíž stezky. Obě dívky byly zastřeleny posledními dvěma střelami z bezprostřední vzdálenosti, jednalo se o tzv. „rány jistoty“. Po spáchání činu se pachatel zbavil těl obětí tak, že je odvekl k blízkému srázu. Nicméně kriminalisté mohli konstatovat, že pachatel jednal chladně a s rozvahou a že je zcela nepochybně nebezpečný.

Markovič shrnul ve svém vyprávění celý časový harmonogram toho dne, kdy byly obě dívky zastřeleny, a ten vypadal asi takto. Ve 14:30 hod. se dívky sešly u Unčovských doma, kde asi po patnácti minutách odešly směrem ke koupališti. Několik svědků tedy vidělo dívky, jak procházejí kolem hřbitova. Svědky byli účastníci pohřbu místního holiče. Svědek pan Ladislav Vojtěch vypověděl do protokolu, že byl zrovna na hřbitově a před začátkem pohřbu letným pohledem zahlédl obě dívky, které od pohledu znal. Uvedl také, že si vybavuje, že je nikdo nesledoval, šly samy.

⁵⁹ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 18-19

Dále Markovič uvádí, že kolem 15:15 hod. by měly dívky podle odhadovaného času dojít na cestu, kde se stala vražda. Pachatel už tam tedy musel čekat. Spekulovalo se o tom, zda čekal na náhodou oběť nebo konkrétně na tyto dvě dívky. Další svědek Suchý vypověděl, že mezi 14:30 hod. až 15:45 hod. zaslechl několik výstřelů ve dvou etapách. V druhé etapě střelby měly výstřely mezi sebou časovou prodlevu.

V té době nebyly výstřely v této oblasti ničím neobvyklým. V lese často lovili místní pytláci a také bylo známo, že v lesích často stříleli tamní vojáci a také milovníci palných zbraní. V okolí se povídalo spousta o několika možných verzích vraždy a o několika motivech spáchání činu. Vyšetřovatelé také vytyčili několik verzí směrem k pátrání po pachateli této dvojnásobné vraždy. Těmito verzemi byly:

- I. Pachatel je někdo, kdo se pohyboval v okolí dívek. Rodina, přátelé.
- II. Je možné, že pachatel byl psychicky narušený jedinec, například sadista. Pokud by se nebál čehokoliv a vyskočil například za jízdy z vlaku, časově by vše mohl opravdu stihnout.
- III. Obě dívky se mohly k činu „příplést“ jen náhodou. Možná mohly pachatele překvapit nebo vyrušit v jiné trestné činnosti a mohly tak skončit jako nepohodlné svědkyně.

Mezi další verze, jak uvedl major Zahradka, patří i ta, která tvrdí, že důvodem vraždy mohla být i loupež. Dívky totiž u sebe měly tranzistorové rádio značky Panasonic. Tato verze byla později zpochybněna, protože Unčovské na ruce zůstal prsten.

Co se týče první verze, tedy pachatel byl někdo v okolí, asi z blízkého okolí dívek. To bylo velmi nepravděpodobné. Vyšetřovatelé se pochopitelně ptali i rodičů, ale ti tuto verzi ihned zamítli s komentářem, že přece dívkám nebylo ještě ani třináct. Kriminalisté se ale zeptat museli, protože ze soudního lékařství se dozvěděli, že dívky už nebyly panny. Proto se spekulovalo i například o nějakém zamilovaném spolužákovi. Navíc, jak bylo již zmíněno, kolem obce se pohybovalo několik vojáků, kteří byli s místními všemi dívkami „v bližším kontaktu“. Konkrétní dva vojáci měli o Janu s Jarmilou zájem, ale oba měli na tu dobu alibi.

Co se týče další verze, tedy sadisty, vyšetřovatelé se zaměřili na všechny pachatele s touto minulostí a prověřovali i přílehlé léčebny. Vše bylo ale s nulovým výsledkem.

Dostáváme se tedy k třetí verzi, tedy k někomu, kdo měl zálibu ve zbraních a dívky zastřelil náhodně. Dne 9. 7. 1968 se policie zaměřila na devatenáctiletého Františka Zenkra, který bydlel nedaleko. Vyšetřovatele začal Zenkr zajímat po konfliktu s manželským párem, který si udělal piknik v lese Punčocha. Zenkr se tam objevil a podle jejich výpovědi na ně bezdůvodně „vyjel“ a dokonce jim vyhrožoval vzduchovou pistolí. Navíc si prý pak pistolí opravdu pořídil.

Na tomto základu policisté provedli domovní prohlídku, kde pátrali po nelegálně držené zbrani. Tu ale nenašli. Další otázkou bylo, jaké alibi má Zenkr na inkriminovou noc. Zenkr vypověděl, že odešel z práce kolem patnácté hodiny, doma se zdržel cca třicet minut a pak údajně odešel ke kamarádovi Maršálkovi. Ten Zenkrovo výpověď potvrdil. Jediný, kdo Zenkrovo výpověď nepotvrdil, byla Maršálkova sestra Marcela, která sice potvrdila, že Zenkr k nim skutečně dorazil, ale až pozdě večer. Zenkr se k tomu vyjádřil tak, že si Marcela jen spletla den a že trvá na své výpovědi.

Dne 12. 7. 1968 Zenkr vypovídal znovu, tentokrát se projednával incident s manželským párem. K tomu se vyjádřil jen tak, že „ho našťvali“ tím, že když jim omylem zakopl o deku, začali na něj manželé křičet. K oné střelbě se vyjádřil, že dívky nezná, nikdy je neviděl a že střelbu v těchto místech už ani neregistruje kvůli všudypřítomným vojákům.

V tuto dobu už kriminalisté věděli, že Zenkr lže. Poprvé s hodinou návštěvy kamaráda Maršálka a podruhé ohledně toho, jestli dívky zná. Na obvinění však ještě neměli pádné důkazy. Tak se tedy stalo, že dne 8. 11. 1968 se přerušilo vyšetřování a z dvojnásobné vraždy se stal tzv.: „kriminalistický pomník“.

V té době byla velká volnost, co se týče psaní reportérů do novin. Objevilo se několik článků od několika autorů k různým typům pachatelů. Avšak ke konkrétnímu pachateli to nevedlo.

Toto mlčení o případu trvalo dlouhých šest let. Až dne 8. 3. 1974 došlo k loupežnému přepadení v Tešnově, kde byl střelnou zbraní zabit jeden policejní strážník a pachatel uprchl. Začalo tedy vyšetřování a k výsledku se dostali všichni, co měli v té době nějaký „škraloup“ v evidenci ohledně střelných zbraní a jejich protizákonnému použití.

Mezi vyslýchanými byl tedy i Zenkr, který k případu loupežného přepadení a vraždě příslušníka VB ve výslechu uvedl: „*O Tešnově nic nevím. Zato vím něco o té střelbě v roce 1968 v Prokopském údolí.*“⁶⁰ Hned poté se kriminalistům přiznal, že toho dne střílel opravdu on.

V té době ale Markovič o okolnostech případu dvojnásobné vraždy dívek pochyboval a stále se mu na tom všem něco nezdálo. Vzhledem k tomu, že Zenkr neměl ani obhájce, jeho přiznání nemělo přílišnou váhu. Navíc po takové době? Jen tak? Doznání navíc bylo velmi stručné a navíc bez detailů. To, co o případu vypověděl, bylo nespočetněkrát popsáno v novinách a člancích.

Proto Markovič trval na opětovném výslechu a rekonstrukci případu. Chtěl také najít vražednou zbraň. Další den rekonstrukce opravdu proběhla a to pod vedením zkušeného vyšetřovatele kriminální služby Karla Kalivody. Zenkr na místě vypověděl, že skutečně střílel čelně k Prokopskému údolí, načež kriminalisté odvětili, že to není možné, střely šly prý opačným směrem, takže pachatel musel stát zády. Markovič na to však řekl, že paradoxně Zenkr mluvil pravdu.

Ovšem vznikly další pochyby. Zenkr totiž změnil výpověď a řekl, že se střelbou nemá nic společného. Tím se celá věc opět uzavřela, protože Zenkr argumentoval tím, že na něj byl vyvíjený nátlak ve výslechu a že jako jediné východisko bylo přiznat se, ač nic neudělal.

Další zajímavost byla ta, že ještě v roce 1974 se stal pomocnou stráží VB. Zenkr k tomu dodal, že svou účastí u PS VB si chce odčinit to hrozné, co kdy udělal. V roce 1980 se Markovič opět vrátil k případu Prokopského údolí.

Zjistilo se, že v červenci roku 1968, tedy asi dva týdny po vraždě dívek, odjel Zenkr z Prahy k jeho sestře a jejímu tehdejšímu příteli Josefovi Schmidtovi. Tomu bylo Zenkrovo chování podivné, prý se choval podivně, zastrašeně a nápadně často chodil do domovní prádelny. Schmidtovi to nedalo a jednoho dne se tam šel podívat. Našel ve zdi uvolněnou cihlu a za ní pistoli. Pár dní po nalezení seděl Schmidt se Zenkrem v restauračním zařízení, kde se ho na pistoli chtěl nenápadně zeptat. Zenkr mu ale nic neřekl a Schmidtovi došlo, že za vraždou v Prokopském údolí bude stát nejspíš on. Po odjezdu Zenkra do Prahy uvedl Schmidt, že pistol zmizela i z prádelny.

⁶⁰ Jiří Markovič. *Lovec přízraků: Vraždy, které šokovaly republiku*. 2.vydání. Viktorín Šulc. Praha: Nakladatelství Epoque s.r.o. 2014. ISBN: 978-80-7425-223-5. str. 432. str. 30

V tu dobu Schmidt nevyprávěl ani tuto věc nenahlásil, protože byl osobou blízkou k Zenkrovi a nechtěl příbuzným způsobit újmu. Promluvil až po letech, protože se se Zenkrovou sestrou rozešli. Schmidtovu výpověď potvrdila i jeho další partnerka Eva, která řekla, že jednoho dne se při dívání na televizi dostali na téma Prokopského údolí a že jí Schmidt řekl, že ví, kdo za tím stojí a vypověděl jí vše o ukryté pistoli i návštěvě Zenkra.

Došlo i na výpověď Zenkrovy přítelkyně Márie Szücsové, která sice řekla, že se jí Zenker k vraždě nikdy nepřiznal, ale že měl zvláštní stavy, kdy jen seděl a několik hodin nic neříkal. Občas se prý zeptal, jaký by měla názor na to, kdyby ho někdy zavřeli.

Nejdůležitější výpověď však uvedla Jarmila Součková, která se poznala se Zenkrem krátce před jeho zatčením. Vypověděla, že se spolu dívali na televizi s kriminalistickou tematikou a Zenker nervózně chodil po místnosti. Když mu Jarmila řekla, ať si sedne, obořil se, že se nasedí ještě dost. Následně se jí přiznal k vraždám obou dívek. Prý první dívku zastřelil nešťastnou náhodou a druhou zastřelil jakožto nepohodlnou svědkyni celé události. Zbraně se prý krátce po vraždě zbavil a pistoli, co má u sebe si koupil až později.

Dne 12. 11. 1980 byl Zenkr opět zadržen na policejní stanici. Po dvanácti letech po události Markovič vzpomíná, jak zvláště rychle se ze Zenkra dostalo přiznání. Dokonce prý bylo vidět, že po psychické stránce Zenkr byl možná rád, že o celé situaci může s někým mluvit.

Dne 8. 7. 1968 Zenkr uvedl, že si chtěl vyzkoušet nelegálně zakoupenou pistoli v lese. Jeho cílem byl kmen stromu vzdálený asi patnáct metrů. Zenkr si ale neuvědomil jednu věc a to, že míří směrem k cestě, po které chodí lidé a terén byl nepřehledný. Tak se stalo, že ve chvíli, kdy vystřelil, vešla do cesty Jana Unčovská a projektil způsobil prostřelení hlavy. Zenkr zpanikařil a z obavy, že by ho Unčovská mohla udat, ji pro jistotu střelil ještě několikrát. Šel k ní, aby se přesvědčil, zda je opravdu mrtvá, jenže v tu samou chvíli se objevila i Kamenovová. Zenkr uvedl, že se vzájemně poznali, a aby ho naudala, nedalo se dělat nic jiného než zastřelit i ji. Opět pro jistotu po obou dívkách vystřelil ještě několikrát.

Po návratu na místo činu Zenkr přesně určil místo výstřelu i místo nálezů obou mrtvých, tedy bylo provedeno znovupoznání místa činu. Z fotografické dokumentace

tohoto procesního úkonu vyplývá, že Zenkr litoval svého činu. Je zachycen, jak na místě činu sedí a pláče. Později přiznal i místa, kam zbraň po činu ukryval. Míst bylo několik.

Další zvrat nastal v líčení před Městským soudem, kdy Zenker odvolal svou výpověď se slovy, že je nevinný a že na něj byl opět nátlak ze strany vyšetřovatelů. Po prokázání všech předešle vypsanych věcí mu ale nikdo neuvěřil. Městský soud v Praze pod vedením JUDr. Miloslava Topinky uznal 16. 7. 1981 Františka Zenkra vinným z dvojnásobné vraždy k patnácti létům odnětí svobody. Bylo přihlédnuto i k nízkému věku obou dívek. Tento trest byl v tom roce nejvyšší možný trest podle zákona z roku 1968, kdy se čin stal.

I po tomto soudě se městský prokurátor odvolal proti rozsudku. Celá věc se tak dostala k Nejvyššímu soudu České socialistické republiky pod vedením JUDr. Vojtěcha Görnera. Ten 22. 10. 1981 odsoudil Zenkra k pětadvaceti létům vězení, ve smyslu nového zákona.

Co se týče chování Zenkra jako vězně, prý se dal na víru a dokonce se nechal pokřtít. Z vězení odešel 7. 9. 2000. Bez dvou měsíců si tedy odbyl dvacet let ve vězení.

I na tomto případě je vidět, že ohledání místa činu musí být provedeno precizně a zajistit všechny stopy, které později, dokonce s mnohaletým čekáním, přispějí k tomu, že je pachatel činu řádně odsouzen.